

KOSTANJEVIŠKE NOVICE

Glasilo občine Kostanjevica na Krki | Brezplačni izvod | **December 2013** | Številka 59

KOSTANJEVIŠKENE NOVICE

IZDAJA

Občina Kostanjevica na Krki

Ljubljanska cesta 7

8311 Kostanjevica na Krki

E-mail

kostanjeviske.novice@gmail.com

UREDNIŠTVO

Odgovorni urednik

Goran Milovanović

Uredniški odbor

Marjana Krhin

Alenka Žugič Jakovina

Matic Skušek

Alja Pincolič

Matej Jordan

Lektor

Melita Skušek

OBLIKA

Oblikovna zasnova

Janja Baznik

Oblikovanje

Matic Petrič

Urejanje fotografij

Matej Jordan

Fotografija na naslovnici

Uroš Abram

Tisk

Tiskarna TiskAM / Aljoša Mihelin

Naklada

1000 izvodov

1854-9284

| FOTO: **UROŠ ABRAM**

Kot osrednjo temo te številke Kostanjeviških novic smo si zastavili vprašanje o delovanju turističnega društva v občini. Turizem je ena razvojnih strategij kraja, ki naj bi angažirala več segmentov tako na profesionalni kot tudi na prostovoljni bazi. Če pogledamo zatečeno stanje pravzaprav ugotovimo, da rezultati sploh niso slabi. Statistično gledano se po prireditvah na odstotek občana prav gotovo uvrščamo v sam vrh. Vseeno se pogosto sliši, da na ljubiteljski ravni manjka nek povezovalni člen. To vlogo je nekoč imelo turistično društvo, ki je trenutno v prisilni hibernaciji. Zgodba prav gotovo ni tako preprosta, da bi se jo dalo odgnati kar s klasičnim izgovorom o pomanjkanju časa, ki absurdno, v teh časih celo zdrži kritiko. Paradoks je sicer v tem, da društva običajno združujejo interesne skupnosti in ko nekdo izkazuje nek interes to počne v prostem času. Zamislite si, da pustovanje odpade, ker v Prforcenhasu nimajo časa, ali pa da ne bo teka za pokal Kostanjevice, ker so v športnem društvu vsi prezaposleni, pa še majhne otroke imajo. Ne zdrži, ne? Toda ravno turistično društvo se je v preseku nekega novega časa po osamosvojitvi (in evforiji okrog 750 letnice) ter smelih in ambicioznih idejah znašlo v pat poziciji. Eden razlogov je prav gotovo ta, da so te ambicije presegale formo društva s prostovoljnim članstvom, začele so se nagibati k profesionalizaciji društva s zaposlitvijo ali pa k obliki profesionalnega javnega zavoda. A več razlogov je, da so ambicije ostale na pol poti. Kostanjevica je namreč specifična, saj gre za eno najmanjših mest, kar je v eni najmanjših držav v Evropi še potenciran status. Lahko torej rečemo, da smo komaj mesto, saj je prav gotovo že večina od nas doživela dvoumne zmuzljive nasmeške, ko smo kakšnemu tujcu opisovali attribute našega glavnega mesta Ljubljane in potem seveda ob opisu Kostanjevice niti nismo v ospredje tiščali zapisanih trških pravic. A obrnimo stvari na glavo. Kaj je tisto, ki determinira mesto? Arhitekturne znamenitosti? Učinkovita organizacija polisa? Univerza? Kulturna produkcija? Velika mesta vsekakor združujejo vse to in še kaj. In kaj potem ostane malim? Običajno utrjevanje enega od segmentov, s čimer se utrjuje pozicija urbanega spram ruralnemu. V Kostanjevici je to predvsem kulturna produkcija. Ta desetletja bije progresivni boj, ki pogosto presega meje. In če spet obrnemo to produkcijo in se vprašamo kaj le-ta je, je odgovor preprost. Posamezniki in njihova predanost. Uresničevanje interesa. Torej ni vprašanje ali imamo društvo, vprašanje je ali imamo ljudi? Je v mestu še dovolj kapacitete, da združi interes? Ko je ni običajno vznikne fantazma, ki temelji na minljivem, na nostalgiji in verjetju, ki se okrog uspešne minule zgodbe na novo konstruira. Na tak način deluje tudi nostalgija za turističnim društvom in za kulturnim domom, pa še za kakšno podobno zgodbo. Vse te morajo v anale. Čas je za udejanjanje novih paradigem, kjer je potrebno najprej prepoznati njihovo kvaliteto in jim nato ponuditi priložnost. Prepoznati interes in ga udejanjiti. Pa imamo zato ljudi?

| **GORAN MILOVANOVIĆ**

ZIMSKA SLUŽBA

V sklopu zimske službe se opravljajo dejavnosti, ki so potrebne za to, da omogočimo varno prevoznost cest in drugih javnih površin v zimskih razmerah. Te nastopijo takrat, ko je zaradi snega, poledice ali drugih zimskih pojavov lahko ogroženo normalno odvijanje prometa. Zimska služba je namenjena zgolj zagotavljanju prehodnosti in prevoznosti, ne pa zagotavljanju nadstandardnega pluzenja in posipanja.

Vzdrževanje prevoznosti posameznih cest v zimskih razmerah je opredeljeno s prednostnimi razredi, v katere so ceste razvrščene glede na kategorijo, gostoto in strukturo prometa, geografsko – klimatske razmere in krajevne potrebe. Pri odstranjevanju snega se upoštevajo prioritete, določene v izved-

benem programu zimske službe.

Sneg se s cest odstrani praviloma v 48. urah po prenehanju sneženja po prednostnem vrstnem redu. Ceste se štejejo za prevozne tudi tedaj, če je promet oviran zaradi ostanka snega na vozišču, vključno z delno snežno desko in uporabo zimske opreme (snežne verige). Čiščenje snega se izvaja na občinskih cestah in javnih poteh prvega reda, na pločnikih in na javnih parkirnih površinah.

Na območju občine Kostanjevica na Krki se v sklopu zimskega vzdrževanja pluži približno 70, 5 km cest, približno 8 km pločnikov in približno 5.125 m² javnih parkirnih površin.

V sezoni 2013/14 je nekoliko spremenjen program izvajanja zimske službe, ki predvideva omejitvev čiščenja cest oz. delov cest.

Določeni so bili odseki, ki niso edina pot do naselij oziroma je do njih možnih več dostopov, ter odseki, ki

vodijo do območij, ki niso poseljena. Na teh odsekih se zimska služba ne bo izvajala.

Ti odseki so: JP 693121: Kočarija - Štefanič (odsek se skrajša za 122 m), JP 693202: Dolšce - Orehovec (ukinjane odseka v celotni dolžini 1.413 m), JP 693218: Orehovec 39a (odsek se skrajša za 230 m), JP 693231: Žolnir - Črneča vas (odsek se skrajša za 685 m), JP 693278: Prekopa - Tičnica (ukinjane odseka v celotni dolžini 383 m) in JP 693232: Črneški vrh (ukinjane odseka v celotni dolžini 532 m).

Zimsko službo na območju občine Kostanjevica na Krki izvaja Kostak, komunalno stavbno podjetje d. d., ki je skladno z določili Koncesijske pogodbe koncesionar za izvajanje gospodarske javne službe v občini, koncesionarjev podizvajalec je Marko Luštek s. p. Vodja zimske službe je Janez Kozole (031 673 448), namestnik Matija Pustoslemšek (041 611 122), glavni dežurni Janko Gričar (041 671 484) in dežurni izvajalec Marko Luštek (041 651 864).

REKONSTRUKCIJA IN GRADNJA PRIZIDKA K VRTCU PRI OŠ JOŽETA GORJUPA KOSTANJEVICA NA KRKI

V septembru 2013 smo pričeli z rekonstrukcijo in gradnjo prizidka k vrtcu. Dela so že v polnem zamahu in v kolikor bo izvajalcem del, podjetju SL-inženiring Boršt d.o.o., vreme naklonjeno, zagotavljajo, da bo objekt do konca leta že pod streho. Sicer je rok za dokončanje gradbenih del junij 2014, nato pa se bo pričelo z vgrajevanjem opreme. Avgusta 2014 je predvidena pridobitev uporabnega dovoljenja, v nove prostore pa naj bi se vrtničkarji preselili s šolskim letom 2014/2015.

| ANITA KRAJNC

VIŠJA SVETOVALKA ZA DRUŽBENE IN GOSPODARSKE DEJAVNOSTI

GRADNJA VRTCA | FOTO: MATEJ JORDAN

JUGOVZHODNA FASADA | FOTO: ARHIV OBČINE

JUŽNA FASADA | FOTO: ARHIV OBČINE

Občina Kostanjevica na Krki na podlagi Zakona o stvarnem premoženju države in samoupravnih lokalnih skupnosti (Ur.l. RS, št. 86/10, 75/12, 47/13-ZDU-1G), skladno z določbami Uredbe o stvarnem premoženju države in samoupravnih lokalnih skupnosti (Ur.l. RS, št. 34/11, 42/12, 24/13), ob smiselni uporabi Stanovanjskega zakona (Ur.l. RS, št. 69/03, 18/04-ZVKSES, 47/06-ZEN, 57/08, 87/11 in 40/12-ZUJF), Zakona o splošnem upravnem postopku (Ur.l. RS, št. 24/06-UPB2, 126/07, 65/08, 8/2010 in 82/13) 6. člena Statuta Občine Kostanjevica na Krki (Ur.l. RS, št. 19/07 in 40/07-popravek) objavlja

JAVNO ZBIRANJE PONUDB ZA ODDAJO TRŽNEGA STANOVANJA V NAJEM

1. NAZIV IN SEDEŽ ORGANIZATORJA JAVNEGA ZBIRANJA PONUDB

Občina Kostanjevica na Krki, Ljubljanska cesta 2, 8311 Kostanjevica na Krki
Telefon: 07/49 87 275, fax: 07/49 86 275, e-naslov: obcina@kostanjevica.si

2. PREDMET JAVNEGA ZBIRANJA PONUDB

Predmet oddaje je tržno stanovanje št. 5 v II. nadstropju večstanovanjske stavbe na naslovu Ljubljanska cesta 11, Kostanjevica na Krki, v stavbi št. 796, stoječi na parc. št. *489 k. o. Kostanjevica. Stanovanje v izmeri 50,44 m², ki je v lasti Občine Kostanjevica na Krki (v nadaljevanju: najemodajalec), obsega 2 sobi, kuhinjo, kopalnico, predsobo, balkon in souporabo kleti.

Stanovanje se odda za določen čas petih (5) let, z možnostjo podaljšanja.

Izklicna mesečna najemnina znaša 188,76 EUR. Najmanjši dvig ponujene najemnine je 10,00 EUR.

3. POGOJI ZA UDELEŽBO V POSTOPKU

Na javnem razpisu lahko sodelujejo ponudniki, ki resnost svoje ponudbe izkažejo z vplačilom varščine v višini treh mesečnih najemnin. Varščino vplačajo najkasneje do zaključka zbiranja ponudb na račun najemodajalca št.: 01397-0100019737 pri UJP Krško z opisom namena vplačila: »Varščina za javno zbiranje ponudb (št. 3523-3/2013)«. Po končanem postopku javnega zbiranja ponudb bo varščina vrnjena tistim, ki na javnem zbiranju ponudb ne bodo uspeli v petnajstih (15) dneh po izbiri najugodnejšega ponudnika.

Izbranemu ponudniku se plačana var-

ščina zadrži do prenehanja najemnega razmerja, za primer neporavnanih stroškov vzdrževalnih del pri odpravi posledic poškodovanja tržnega stanovanja iz razlogov s strani najemnika ali s strani najemnika neporavnane najemnine in obratovalnih stroškov.

Ponudniki morajo izpolnjevati naslednje razpisne pogoje:

- kandidirajo lahko samo fizične osebe,
- so državljani Republike Slovenije ali države članice Evropske unije s stalnim prebivališčem v Občini Kostanjevica na Krki,
- niso sami oz. njihovi ožji družinski člani, ki z njim rešujejo stanovanjsko vprašanje, najemniki oz. lastniki primerne stanovanja ali stanovanjske stavbe,
- so plačilno sposobni poravnati tržno najemnino in ostale obveznosti za uporabo stanovanja,
- da ima prosilec ali osebe, ki bodo skupaj s prosilcem uporabljale stanovanje, poravnane vse obveznosti do Občine Kostanjevica na Krki.

Ponudniki so dolžni oddati vlogo za dodelitev tržnega stanovanja v najem na obrazcu vloge, ki je del razpisne dokumentacije in h kateri so dolžni priložiti:

- originalno potrdilo o vplačani varščini,
- potrdilo o državljanstvu Republike Slovenije ali države članice Evropske unije za prosilca,
- potrdilo o stalnem prebivališču v občini Kostanjevica na Krki za ponudnika,
- dokazila o rednih mesečnih neto prejemkih za zadnje tri mesece (avgust, september in oktober 2013) zase in za ostale bodoče uporabnike s prihodki.

Vlogo, ki jo ponudniki dobijo v tajništvu Občine Kostanjevica

na Krki, v času uradnih ur ali na spletni strani Občine Kostanjevica na Krki, pošljejo v zaprti ovojnici na naslov: Občina Kostanjevica na Krki, Ljubljanska cesta 7, 8311 Kostanjevica na Krki ali dostavijo osebno v tajništvo Občine Kostanjevica na Krki, do vključno 15. 1. 2014, s pripisom na sprednji strani ovojnice: »Ponudba za oddajo tržnega stanovanja v najem, NE ODPIRAJ!« Na hrbtni strani se mora označiti polni naslov pošiljatelja ponudbe.

Ponudniki so vezani na dano ponudbo do 20. 2. 2014.

4. POSTOPEK IZBIRE

Javno odpiranje ponudb bo v prostorih Občine Kostanjevica na Krki, Ljubljanska cesta 7, 8311 Kostanjevica na Krki, dne 16. 1. 2014 ob 10.00 uri. K odpiranju lahko pristopijo ponudniki oz. njihovi pooblaščenca, ki se pred odpiranjem izkažejo s pooblastilom in osebnim dokumentom.

Kriterij za izbiro najugodnejšega ponudnika, kateremu se bo dodelilo stanovanje v najem, bo najvišja ponujena mesečna najemnina. Ponujena najemnina ne sme biti nižja od izklicne.

V primeru, da pristojna komisija oceni, da zgolj na osnovi opredeljenega kriterija izmed zavezujočih ponudb ne more izbrati najugodnejšega ponudnika, ali da je mogoče doseči ugodnejše pogoje najema, lahko opravi med ugodnejšimi ponudniki javno dražbo, pri čemer za izklicno ceno določi ceno, ki so jo v svojih ponudbah ponudili najugodnejši ponudniki.

Nepravočasne in nepopolne vloge bodo izločene.

Odločitev o oddaji predmetnega tr-

žnega stanovanja v najem bo sprejela direktorica Občinske uprave, ki bo izdala odločbo o izbiri najugodnejšega ponudnika oziroma o dodelitvi predmetnega tržnega stanovanja v najem in o tem obvestila ostale ponudnike.

Zoper odločitev direktorice Občinske uprave bo v roku osem (8) dni od vročitve odločbe dopustna pritožba na župana Občine Kostanjevica na Krki, katerega odločitev bo dokončna.

Organ, pristojen za izvrševanje proračuna občine, ali komisija s soglasjem

predstojnika lahko postopek ustavi kadarkoli do sklenitve najemne pogodbe, pri čemer se ponudnikom ne povrnejo stroški razen varščine.

Na podlagi dokončne odločbe o dodelitvi predmetnega tržnega stanovanja v najem bo sklenil župan Občine Kostanjevica na Krki z izbranim ponudnikom najemno pogodbo.

5. DRUGO

Dodatne informacije z zvezi z razpisom zainteresirani dobijo v času ura-

dnih ur v stavbi Občine Kostanjevica na Krki, Ljubljanska cesta 7, pri Aniti Krajnc, ali po telefonu št. 08/20 50 619. Ogled stanovanja, ki je predmet oddaje, je možen 9. 1. 2014 ob 9.00 uri.

| OBČINA KOSTANJEVICA NA KRKI
| MOJMIR PUSTOSLEMŠEK, ŽUPAN

Datum: 16.12.2013
Številka: 3523-3/2013-1

PROJEKT »MOJA DEŽELA – LEPA IN GOSTOLJUBNA«

KOSTANJEVICA NA KRKI OSVOJILA DRUGO MESTO V KATEGORIJI IZLETNIŠKIH KRAJEV

V sklopu projekta Moja dežela – lepa in gostoljubna, je Kostanjevica na Krki tekmovala v kategoriji za najlepši izletniški kraj in na regijskem nivoju zasedla prvo mesto, kar je pomenilo uvrstitev na državno ocenjevanje. Državna komisija, ki je naše mesto obiskala 11. avgusta, je ocenila, da je kraj po poplavih vidno obnovljen in ocvetljen, izstopa po urejenih brežinah reke

Krke, urejeni okolici gradu, vodnjakov in spomenikov, njihovo pozornost pa so pritegnile predvsem kiparske skulpture na vrtovih nekdanjega cistercijanskega samostana, ponudba v okoliških zidanicah ter tradicionalna prireditvev Kostanjeviška noč, zato so ocenili, da navedeno zadostuje za drugo mesto v kategoriji izletniških krajev. Priznanje je na prireditvi v okviru dne-

vov slovenskega turizma v Podčetrtku prevzel župan Mojmir Pustoslemšek, ki je poudaril, da so vsa ta priznanja spodbuda, da bomo v bodoče delali še boljše.

| ANITA KRAJNC
VIŠJA SVETOVALKA ZA DRUŽBENE IN GOSPODARSKE DEJAVNOSTI

PODELITEV NAGRAD | FOTO: ARHIV OBČINE

TURIZEM JE NAŠA PRILOŽNOST, TODA ...

Kostanjevica na Krki, najmanjše slovensko in najstarejše dolensko mesto, je z bližnjo okolico zaradi svojih naravnih in kulturnih danosti že od nekdaj privabljala ljudi od blizu in daleč. A ob tem vedno znova ugotavljamo, da bi lahko imela občina od turizma kaj več. »Kostanjevica ima odlične kulturne in naravne pogoje za razvoj turizma, a to je še premalo izkoriščeno. Opažam, da kraji, ki imajo potencial, premalo naredijo sami, saj se jim vse zdi preveč samoumevno. Sicer pa dejstvo, da ima Kostanjevica veliko priložnosti, ki so premalo izkoriščene in razvite, ni nova ugotovitev. V Ilustriranem Slovencu so že pred drugo svetovno vojno zapisali ista dejstva,« pravi Marjan Jerele, balonar in čolnar iz Kostanjevice, ki je prav v turizmu našel poslovno priložnost, zato se zaveda, da bi morala priti iniciativa od spodaj, torej od ponudnikov, pri tem pa ne bi smeli le čakati na občino.

V občini je precej posameznikov in društev, ki se vsak po svoje trudijo na področju turizma, a potreben je povezovalni člen, to vlogo pa naj bi imelo prav Turistično društvo Kostanjevica na Krki, ki pa je zadnja leta v mirovanju, čeprav je bilo v preteklosti zelo aktivno. Razlog? Pomanjkanja časa. »Ko sem leta 2011 prevzel vodenje dru-

štva, smo bili polni zagona in načrtov. Ob sebi sem imel zbrano fenomenalno, mlado in zagnano ekipo, a vsak ima svoje obveznosti in delo, zato se je bilo težko že zbrati skupaj,« pojasnjuje Gregor Jordan in ob tem doda, da ni res, da niso nič naredili. Ob tem spomni le na odmevni koncert Josipe Lisac, projekt živih informatorjev, pa obnovljeno turistično tablo, predstavitev Kostanjevice v Ljubljani ... A Gregor je med tednom zaradi službenih obveznosti v našem glavnem mestu, v Kostanjevico pa se vrača le med vikendom. »Z veseljem sem pripravljen sodelovati in pomagati v turističnem društvu, ki ima vlogo povezovalca zgodbe o turizmu v občini, a težko ga vodim, ker nisem v kraju,« pravi.

Kdo bo po novem vodil turistično društvo, še ni jasno, v kratkem naj bi bil sklical izredni občni zbor, nekateri v tej vlogi vidijo tudi Marjana Jereleta, ki je zadnja leta eden najbolj aktivnih posameznikov na področju turizma, ne le s čolnarjenjem in balonarstvom. Letos je poleg številnih prireditev organiziral tudi prvo regato tradicionalnih plovil okoli otoka.

Prav v Krki je Marjan, ki je v Kostanjevici desetletje in pol, prej je živel v Šmarjeških Toplicah, našel veliko izzivov. Tudi v izdelovanju lesenih čolnov.

»Imel sem plastične čolne, a sem zmeraj hotel imeti lesenega. Leseni čoln je v Kostanjevici pravi, izviren čoln,« pravi Marjan, ki je v eni od številnih posebnosti občine našel svojo poslovno priložnost. A možnosti je še veliko in stvari se, čeprav počasi, premikajo na bolje, tudi sam pa stavi na »butični« turizem, ne na množičnega. Sicer pa ponudba daje povpraševanje. »Kostanjevica namreč ima potencial, a ljudi je treba animirati. Potrebna bi bila oseba ali skupina oziroma društva, ki bi delovala povezovalno. Tudi sam imam program, ki bi ga lahko v delo vključilo turistično društvo,« pravi Marjan, ki je lani preko svojega podjetja Let izdal zelo odmevno fotomonografijo Kostanjevica na Krki – Pogled iz balona. Dodaja, da je v občini še veliko potencialov, ki jih je treba razviti: »So pa tudi pričakovanja ljudi velika, hkrati pa ni več pravega prostovoljstva.«

Prostovoljno je tudi delo v turističnem društvu, od katerega se pričakuje veliko. To izpostavlja tudi Gregor Jordan in ob tem priznava, da pri svojem delu nikoli nikjer ni naletel na zaprta vrata. Sicer pa je splošno znano, da znamo ljudje najbolj le s prstom kazati, česa kdo ni naredil.

| T. J. G.

GREGOR JORDAN | FOTO: T. J. GAZVODA

MARJAN JERELE | FOTO: T. J. GAZVODA

MOŽNOSTI V TURIZMU JE OGROMNO, LE VZTRAJNIK JE TREBA ZAGNATI

MOJMIR PUSTOSLEMŠEK, ŽUPAN OBČINE KOSTANJEVICA NA KRKI

Kostanjevica ima glede na svojo majhnost ogromno turistične ponudbe, ki je v vseh podrobnostih opisana tudi v Strategiji razvoja turizma na mikro destinaciji Kostanjevica na Krki, ki ga je občinski svet sprejel pred štirimi leti. Kaj ta dokument pomeni za razvoj turizma?

»Vsekakor je ta dokument temelj, ki prepozna v turizmu perspektivo panogo bodočega razvoja, v katerega pa bo potrebno vključiti vse dejavnike tako v občini kot tudi širše. Nakazuje torej možnosti, ki jih je v naši občini res ogromno, potrebno bo le zagnati vztrajnik.«

Ob tem, ko radi poudarjamo pomen turizma za našo občino, nekako zadnja leta bode v oči nedelovanje Turističnega društva Kostanjevica, ki naj bi povezoval vsa društva in posameznike, ki želijo delovati na tem področju, in jih usmerjal k skupnim aktivnostim.

»Turistično društvo Kostanjevica je v mirovanju, je torej tako, kot da ga sploh ni. Dokler ga je še vodila Marjeta Jančkovič, je bilo zelo aktivno, takrat so se začele tudi nekatere zelo odmevne akcije, to je ocenjevanje urejenosti domačij, prireditve Jesen na tamalem plac in druge. Ko je Jankovičeva predala posle mlajši generaciji, ki je imela sicer smelega načrte, je dejavnost precej zamrla, kar ni prav. Na to leti tudi precej kritik, zato sem vodstvo večkrat spodbujal, da z delom nadaljujejo, a letos s strani društva sploh ni bilo nobenega odziva več. Pozval sem jih, naj skličejo izredni občni zbor in naj izvolijo novo vodstvo, hkrati pa sem se tudi sam angažiral, da bi našel novega predsednika, ki bi bil pripravljen prevzeti vajeti društva.«

Za turiste je moteče, da ni turistično-informacijskega centra v samem centru mesta, torej na otoku. Saj je v gradu, a TIC bi moral turiste usmeriti tja.

»TIC je sicer bil na otoku v prostorih nekdanje lekarne, a tisti prostor ni najbolj primeren. Se pa s tem odpira vprašanje nujnosti vsaj ene zaposlitve, kar pomeni, da bi imeli enega zaposlenega, ki bi vodil TIC. To pomeni od 15

do 20 tisoč evrov letno, tega denarja pa občina nima. Če bi zbrali več turistične takse, bi denar lahko namenili za zaposlitev, hkrati pa je treba upoštevati, da tudi ena oseba ni dovolj, saj potem ne bi mogla koristiti dopusta, bolniške. Veliko je že bilo idej, kako bi financirali TIC, a zaenkrat neke dobre rešitve nismo našli.«

Koliko denarja občina sploh zbere s turističnimi taksami, ki se, kot je znano, pobira z nočitvami?

»Gre za vsega okoli 1.500 evrov letno, s tem denarjem pa krijemo najnujnejše zadeve, torej za ponatise publikacij in podobno. Višina turistične takse, ki jo zberemo v naši občini, je občutno manjša od nekaterih bližnjih turističnih občin, v Brežicah je ta okoli 400 tisoč evrov, v Šmarjeških Toplicah 60 tisoč. Povsod se nekako pričakuje, da bi stroške TIC-a nosila občina, kar bi bilo prav, a v Kostanjevici zaenkrat tega denarja ni. Sem pa zbral podatke, koliko denarja je občina v prvem mandatu vložila v turizem: v štirih letih je bilo to skoraj 130 tisoč evrov. Gre za prispevke društvom, tisk publikacij, zemljevidov, sofinanciranje nekaterih publikacij širšega regijskega pomena.«

V pričakovanjih turističnega razvoja se pogosto s prstom kaže na občino. Koliko je razvoj turizma stvar občine?

»Občina le pripravi in omogoči pogoje za razvoj turizma, pa tudi pogoje za razvoj gospodarstva in drugih dejavnosti. Sicer tudi slogan Turizem smo ljudje pove, na kom temelji turizem, na ljudeh torej. Pogoji v občini so dobri, tudi programi. Kostanjevica ima edini vir razvoja turizma v turistično-kulturni ponudbi. Kultura je na najvišji ravni, čeprav bi se dalo tudi tu še kaj postoriti, predvsem z dodatno ponudbo, kar pomeni, da bi gost v gradu dobil vsaj vodo ali čaj. Je pa v naši občini problem tudi s povezovanjem, kar ni težava le pri nas, ampak tudi v drugih občinah. Če se na primer v Galerijo najavita dva avtobusa gostov, bi bilo prav, da bi jim TIC predstavil in ponudil še drugo ponudbo, da torej v naših krajih ne bi bili turisti le eno uro, pač pa ves dan. A pri tem je težava, ker pri nas velik del ponudbe temelji na prostovoljstvu in amaterski

MOJMIR PUSTOSLEMŠEK | FOTO: T. J. GAZVODA

ravni, ki je po kakovosti sicer enakovredna profesionalni, a ljudje so pač tudi v službah in niso vedno na razpolago. Osnove torej so, veliko prireditve tudi uspešno izpeljemo, če ob tem omenim le Cvičkarijo, Jesen na tamalem placu, ki smo jo letos združili še s čolnarjenjem, pa predstavitev Kostanjevice v Ljubljani in seveda številne kulturne prireditve, ki se odvijajo na več krajih v občini, letos na primer je bilo v občini okoli sto najrazličnejših prireditve. Večina dela je opravljenega prostovoljno, kar je dokaz, da če hočemo, lahko izpeljemo prireditve. Se pa vedno zatakne pri denarju.«

Predstavitve Kostanjevice v Ljubljani je vodila občina, kajne?

»Da, a ob tem je pomembno dejstvo, da sama občina ne potrebuje reklame, potrebujejo jo društva in bistvo takšne prireditve je, da se predstavijo društva, domači ponudniki in ljudje. Sicer pa ob takšnih prireditvah opažam, da so sicer dobro obiskane, a kaj veliko verjetno od teh ljudi nimamo. Ko smo na primer na sejmu Alpe Adria zastoj točili cviček

in rezali salame, se je trlo ljudi, ko pa morajo ljudje kaj plačati, se bolj nazaj držijo. A to je splošna značilnost ljudi.«

Kje torej vidite priložnosti za turizem v občini?

»Naše osnovno vodilo bi moralo biti, da bi privabili ljudi v naše kraje za ves dan. Hkrati bomo morali najti primeren prostor za TIC na otoku, mogoče v prostorih nekdanje pošte ali v Lamutovem likovnem salonu, kar pa je pogojeno s profesionalnim delom. Potrebne bo tudi več angažiranosti ljudi, saj zgolj na nekaj posameznikov ne more sloneti turizem. Opažam tudi, da domačini ne hodijo na prireditve. Resda je to vsesplošen družbeni pojav, ki še toliko bolj izstopa v krizi, a ljudje bi lahko prišli prireditve vsaj pogledat, saj po

drugi strani poslušamo očitke, da se v občini nič ne dogaja in da ljudje nimajo kam iti. To so zgolj floskule. Veliko pa pričakujem od razvoja turizma, ko bo začel delovati program izkoriščanja tople vode. Občina je namreč sprejela občinski prostorski načrt, s katerim smo na Poljanah umestili program razvoja, ki bo temeljil na koriščenju izvira tople vode. Lokacija na območju petih hektarjev, ki sodi tudi v območje Nature 2000, je torej potrjena, smo pa zato, da bi se izognili špekulacijam pri nakupu ali prodaji zemljišč, sprejeli varovalko, da ima občina pri prometu nepremičnin predkupno pravico. Sedaj je potrebno najti le primerne investitorja.«

Kakšnemu turizmu bi bila namenjena ta destinacija?

»Kostanjevica ni primerna za množičen turizem, ampak za nekaj inovativnega, manjšega. Potrebno bi bilo najti programe, da bodo ljudje tu pustili denar, predvsem računam na zahtevnejše in bolj bogate goste, ki bi tu iskali mir, uživali v naravnih lepotah in mehkih oblikah turizma. Slej ko prej bo mir v svetu največja vrednota, sploh za tiste, ki bodo lahko plačali in menim, da bi takšna ponudba za sabo potegnila tudi drug turistični potencial, ki bo lahko zaživel. Resda trenutno čas ni najbolj naklonjen tako velikim projektom. Pred krizo bi veliko lažje našli investitorja, bomo pa sedaj najprej pridobili koncesijo za izkoriščanje tople vode, s čimer bo potem tudi projekt lažje stekel.«

| T. J. G.

»NAREJENEGA KOMAJ KAJ VEČ, KOT NAM JE DAL LJUBI BOG«

Lea-Marija Colarič-Jakše se je po srednji ekonomsko-komercialni šoli odločila za študij hotelirstva in turizma na Fakulteti za turistične študije v Portorožu - Turistici, kjer je leta 2007 tudi magistrirala na področju poslovno-organizacijske smeri. Vsebina njenega raziskovanja se je nanašala na postavitve modela razvoja turizma na novo nastali občini Kostanjevica na Krki. Nekaj let je delovala v podjetju IR inženiring Krško kot novinarka, sicer pa več kot 10 let kot svetovalka za podjetništvo in turizem na Centru za podjetništvo in turizem Krško, kjer je vodila tudi Turistično informacijski center. Njena področja dela se nanašajo na organiziranje, izvajanje, vodenje in implementiranje projektov, tako da ima poleg teoretičnega znanja tudi bogate praktične izkušnje, tudi iz tujih okolij. Več kot 15 let vodi domačo turistično kmetijo, sicer pa je osvojila naziv prve cvičkove princeze, slovenske vinske svetovalke in turistične vodnice. Od leta 2012 je zaposlena na Fakulteti za turizem Univerze v Mariboru, kjer je habilitirana predavateljica za predmetno področje turizem, asistentka in prodekanica za sodelovanje z okoljem. Pluje tudi proti koncu doktorskega študija, trenutno pripravlja doktorsko disertacijo na temo vpliva dejavnikov socialnega kapitala na inovacije v turistični dejavnosti. Kot pravi, pa je

najbolj ponosna na svoje tri čudovite otroke, Ajdo-Leo, Urbana-Urha in Zarjo-Vito.

Meniš, da je Kostanjevica na Krki turistična občina?

Kostanjevica na Krki je prav gotovo turistična občina, saj ima kljub svoji majhnosti mnogo elementov turistične ponudbe: Galerijo Božidar Jakac s Forma vivo in Lamutovim likovnim salonom, osnovno šolo kot veliko zakladnico umetnin, cerkve, dolensko kraško lepoto, krakovski gozd, reko Krko, športno-rekreacijski center, gostilne, vinotoče, turistične kmetije, zidanice, dopolnilne turistične dejavnosti, pestre prireditve, zgodbe, narečja, avtentičnost, veliko društev, čudovito naravo, poti, mir, varnost, gostoljubne in prijazne ljudi ... Kostanjevica na Krki je svojstvena turistična občina, kakršne ni nikjer drugje na svetu. Z bogato kulturno in naravno dediščino in edinstvenim mestom na otoku, z neposredno okolico in z drugimi turističnimi viri, kot je na primer termalna voda, se uvršča med najpomembnejše turistične potencialne destinacije v Sloveniji. Ima vse možnosti in pogoje, da se razvije v kulturno in turistično središče z drugo spremljajočo butično ponudbo predvsem za tranzitne goste ter izletnike, vzporedno s tem pa postane središčni center kulture in turizma regije Posavje.

Veliko skupin gostov sem popeljala po našem mestu in vedno so vsi izjemno navdušeni nad njim.

Ali dovolj izkorišča svoje potencialne?

Žal pa Kostanjevica na Krki svojih potencialov ne izkorišča dovolj. Večkrat mi v glavi odmeva stavek gospoda Lada Smrekarja, ki je že pred več kot dvajsetimi leti dejal, da je starodavna otoška Kostanjevica na Krki, ki je podobna slikarski paleti, prostor neizkoriščenih možnosti, kajti v turističnem smislu je narejenega komaj kaj več, kot nam je dal ljubi Bog. In natanko tako je še danes.

Ti si izdelala za Kostanjevico na Krki strategijo razvoja turizma. Ali stvari tečejo v skladu s tem dokumentom?

Strategijo razvoja turizma na mikro destinaciji Kostanjevica na Krki sem začela pripravljati v letu 2008, 15. julija 2010 pa je bila sprejeta na občinskem svetu občine Kostanjevice na Krki. V obsežnem dokumentu je predstavljena pot, kako in kakšen turizem razvijati, opredeljene so politike in cilji ter tudi terminski in finančni okvir. Žal ugotavljam, da je realiziranih zelo malo aktivnosti in da v tem času še zdaleč nismo prišli na cilj. Večkrat se sprašujem, kdaj sploh bomo. V magistrskem delu sem leta 2007 postavila Model razvoja turizma v novo nastali občini z obsežno razi-

skavo med lokalnim prebivalstvom in turističnimi ponudniki, a žal je tudi ta model ostal le na papirju.

Ali ti vidiš prihodnost v turizmu v Kostanjevici na Krki?

Prav gotovo. Turizem je multisekorska, transektorska in medsektorska dejavnost, tako po svoji naravi kot tudi po družbeni vlogi. Iz tega sledi, da je ta dejavnost globoko zakoreninjena v svojem neposrednem, najbližjem okolju in istočasno kozmopolitiska, povezuje se z najbolj oddaljenimi možnimi okolji in se z njimi uspešno razume ter neprekinjeno izmenjuje informacije. Turizem je istočasno kulturna in nadkulturna dejavnost, ki svoje temeljne prvine črpa v lokalni kulturi z usmerjenostjo k izmenjavi s tujimi kulturami. Turizem ni le stalno rastoča multiplikativna dejavnost, temveč tudi komparativna razvojna prednost Slovenije, kar danes marsikdo zlahka spregleda. Civilizacijske potrebe ljudi, ki jih navadno imenujemo zgolj turistične potrebe, so v nenehnem porastu, ne glede na naravne in socialne okoliščine. To, da turizem narašča, je posledica mnogih dejavnikov. Danes večina ljudi zdravje in skrb za zdravje ne šteje v luksuz, ampak v primarne potrebe. Vse več je življenjskih okoliščin, ki človeka oddaljujejo od njegovega naravnega in socialnega bivanja, zato toliko bolj narašča občutek potrebe po vrnitvi k svojim antropološkim koreninam. Skratka, človek bo vedno bolj potreboval sprostitve, mir, razvedrilo in spoznavanje novih ljudi, kultur in destinacij. Seveda pa ne moremo tudi mimo drugih dejstev, kot je na primer naraščanje prostega časa in spreminjanje prioritet v proračunih gospodinjstev, ko se več denarja preusmerja v porabo turističnih storitev. S svojimi številnimi ugodnimi vplivi na gospodarski, družbeni in socialni razvoj ter pomembnimi ekonomskimi učinki predstavlja turizem za Kostanjevico na Krki pomembno razvojno in poslovno priložnost.

Poleti bi lahko v mesto privabili veliko turistov, če bi bila Krka očiščena in če bi se imeli kje kopati. Vsak, ki se želi kopati, naleti na neko oviro, ograjevanje kopališč in drugo.

Spominjam se svojega otroštva, ko sem s sestrama vse poletje preživljala na reki Krki, bilo je nepopisno lepo. Plavali smo okoli otoka ali čolnarili, povsod je bilo živahno, na vseh brodi-

LEA MARIJA COLARIČ JAKŠE Z MOŽEM MATJAŽEM | FOTO: T. J. GAZVODA

ščih so bili ljudje. To je zame nepozabno. Danes je vse drugače. Reka Krka je umazana, veliko je reše in odpadkov, veliko kač, nabrežine so neurejene, da ne govorim o brodiščih, ki jih je precej, vsako pa je narejeno na svoj način. Tudi ni pravega vrveža. Sama bi se zaradi sebe težko odpravila na Krko, toda v zadnjih letih grem zaradi otrok. Opažam, da je čedalje več ljudi, ki prihajajo od drugod. Pravijo, da jim je tu zelo všeč, kot da bi se ustavil čas. Da je lepše kot na morju. Le ponudba da je zelo skromna.

Kostanjevica ima TIC v kompleksu Galerije Božidar Jakac, vendar to ni najboljša možnost. Kje bi moral biti, kako ga oživiti?

Kdor ima na destinaciji Turistično informacijski center, mora biti nosilec razvoja, mora s tem živeti, mora delovati povezovalno, si želeli veliko obiskovalcev in to je velika odgovornost. Če bi imela Galerija Božidar Jakac več vsebin, ne samo kulturne dejavnosti in če bi se nekoliko bolj videla na področju turizma, bi bila lokacija tega centra v sklopu Galerije povsem v redu. Res pa mislim, da je imeti Turistično informacijski center na svojem dvorišču moralna in materialna nagrada in ne sme biti nekaj samoumevnega. Prav gotovo pa manjkajo ustrezni smerokazi, kajti info točke je potrebno ob vstopu na destinacijo takoj opaziti, potem pa lokacija ni vprašljiva.

Turistično informacijski center bi bil sicer dobrodošel v starem mestnem jedru. To bi morala biti profesionalna institucija javno zasebnega partnerstva, v kateri bi bili združeni ponudniki turističnih proizvodov in storitev. Zaposleni bi morali biti najmanj dve osebi iz turistične stroke, ki bi pripravljali kakovostne integralne turistične proizvode, tržili ponudbo, izvajali promocijo, pripravljali vsebine za prijave na razpise in podobno, pravzaprav gre pri tem za sinergijo gospodarstva in turističnega okolja. Pozdravljam vsako bolj aktivno politiko občine do porabnikov proračunskih sredstev, pa naj bodo to društva ali javni zavodi, katerih ustanoviteljica ali soustanoviteljica je občina, in postavljanja neprijetnih vprašanj, kaj pa je za prejeta sredstva nekdo storil za razvoj turizma. Denar od turističnih taks gre nazadnje v občinski proračun. Občina sofinancira mnoge zadeve, če pa nekoga sofinanciraš, pa imaš tudi pravico nekaj pričakovati in dobiti poročilo o delu.

Tudi turistično društvo spi, čeprav bi moralo imeti prav turistično društvo povezovalno vlogo v kraju. Po drugi strani imamo več društev, ki se trudijo vsako na svojem področju, pa vendar manjka neka povezava oz. skupno vodenje, mar ne?

Ja, turistično društvo je organizacija, v katero se prostovoljno združujejo občani z namenom in ciljem pospeševati razvoj turizma v vseh njego-

vih pojavnih oblikah. Pri tem gre za volontersko obliko turizma, čeprav tudi turistično društvo lahko opravlja pridobitno dejavnost. Združuje se z območno turistično zvezo in Turistično zvezo Slovenije kot tudi z drugimi organizacijami in zvezami, ki delujejo na področju turizma. Društva spodbujajo razvoj turizma, krepijo turistično kulturo in uresničujejo skupaj zastavljene cilje turističnega razvoja v občini ter širše.

V Kostanjevici na Krki je bila od nekdaj razvita turistična društvena organizacija, ki je na nek način povezovala ljudi v kraju, izvajala posamezne aktivnosti in dogodke ter bila sogovornik z različnimi turističnimi organizacijami po Sloveniji. Na mnogih destinacijah, s katerimi sodelujem, je ravno turistično društvo veriga, ki povezuje domačine v družjenjih, skrbi za lep in cvetoč zglede destinacije, pripravlja prireditve in druge dogodke, predvsem pa ozavešča in motivira prebivalce k urejanju okolja in gostoljubnosti. Različne oblike turizma mnogim destinacijam danes predstavljajo vir dohodka, zato so že lokalne skupnosti in ljudje v njej motivirani k dodatnemu razvoju in k nadgradnji infrastrukture, kar je koristno v prvi vrsti za lokalno prebivalstvo in posledično tudi za turiste.

Res je, da v Kostanjevici na Krki turistična društvena organizacija že nekaj let ne deluje in da se močno čuti, da je veriga, ki naj bi povezovala turistične člene in turistično vzdušje kraja, prerezana. Morda to ne bi bilo tako opazno, če bi povezoval te člene Turistično informacijski center ali katero drugo od aktivnih društev, ki jih je več kot dvajset. Še enkrat poudarjam, da je društvena organizacija volonterske narave in da nikogar ne moremo prisiliti v neko prostovoljno udejstvovanje. Je pa v Kostanjevici na Krki prisotnih mnogo drugih društev, ki izredno dobro delujejo oziroma imajo pestre programe dela in lahko tudi katero od teh delujočih društev prevzame vlogo turističnega društva. Tudi društva imajo obdobja močnega delovanja in vzponov, pridejo pa tudi obdobja stagnacije, torej se ustanovljajo nova društva in ugašajo stara. V vsaki organizaciji, društvu ali podjetju so ravno ljudje tisti, ki s svojim znanjem, izkušnjami in hotenjem predstavljajo konkurenčno prednost in tudi v društvih so ljudje tisti, ki soustvarjajo in kreirajo razvoj, dogajanja ter druženja. Zatorej je tudi v

turističnem društvu Kostanjevica na Krki potrebno združiti tim odgovornih ljudi, ki bodo zopet sestavili močno verigo in dali destinaciji dušo, povezovanje in svež polet. To kraj, kakršen je Kostanjevica na Krki, nujno potrebuje, za kar pa mora biti prisotna dovolj velika želja in potreba. In če bi slednje imeli, bi turistična društvena dejavnost na destinaciji živel ali pa bi jo prevzelo katero od drugih aktivnih društev.

Kakšni morajo biti ljudje, ki delujejo v organih društev?

Ljudje, ki prevzemajo vloge predsednikov društev in članov posameznih odborov, naj bi bili odgovorni, kajti sprejeti neko funkcijo je tudi stvar odgovornosti, da jemljejo svojo neprofitno vlogo resno, ne le politično, plačano. Marsikateri predsednik društva opravi veliko več dela za nek kraj kot kakšen občinski svetnik, ki ima plačane sejnine, ki so bile največji udarec prostovoljnemu delu. Vloge članov občinskih svetov so postale neke vrste nelojalna konkurenca predsednikom društev, saj s tem, ko nekateri dobijo plačilo za svoje delo ali nedelo, delajo drugi zastoj, pri čemer se pojavlja vprašanje smiselnosti nekega početja. Poznam mnogo predsednikov društev in zvez, ki uspešno vodijo različne aktivnosti in sami nosijo bremena potnih stroškov, telefonskih stroškov in drugo, pa ne dobijo nobenega plačila. V svojem prostem času delajo tisto, kar jih veseli, rešujejo številne pereče problematike, pomagajo drugim, razvijajo posamezne produkte, izboljšujejo vsebine posameznih panog in s svojim delom puščajo pečat na nekem področju. Vzporedno s tem pa se družijo s sorodno mislečimi ljudmi, kar predstavlja svojstven užitek, saj smo ljudje družabna bitja.

Kakšno rešitev v turizmu Kostanjevice na Krki vidiš ti, kako oživiti turizem?

Turistična dejavnost temelji na vrednotah sodobnega človeka, zato je turistično povpraševanje v porastu tako na globalnem kot tudi na lokalnem nivoju. Danes doživlja tako velik razmah, da nastopa tudi na območjih, ki so bila še pred leti turistično nezanimiva in tako se odpirajo nove turistične destinacije. V turizmu je ključna potreba po inovacijah, ne samo v tehnologiji, kot na primer okoliju prijaznejša izraba resursov, temveč tudi v inovacijah in razvoju storitev. Turizma v Kostanjevici na Krki se

je potrebno lotiti profesionalno, od spodaj navzgor. Skrajni čas je za preporod. Imamo pestro in kakovostno ponudbo, imamo mnoge sposobne in uspešne turistične ponudnike, svetle zvezde, ki se močno razdajajo, nekaj novih ljudi, neobremenjenih s krajem, potrebno je samo povezovanje, sodelovanje in soustvarjanje. Nujno je potrebno vzpostaviti organiziran profesionalni sistem, bodisi Turistično informacijski center, Lokalno turistično organizacijo, Destinacijsko organizacijo ali Zavod za turizem, kulturno in mladinsko dejavnost. Ne smemo čakati, da bo vse potrebno padlo z neba ali da bo takšen sistem vzpostavila občina, pač pa je potrebno, da stopijo skupaj tisti, ki to potrebujejo, torej ponudniki turističnih proizvodov in storitev, na kakovosten in inovativen način na vseh nivojih. Pri tem je potrebno učinkovito organiziranje, vodenje in koordiniranje izvajanja temeljnih razvojnih in poslovnih funkcij, torej dober management destinacije, oblikovati nove integralne turistične produkte oziroma nadeti svežino obstoječim, upoštevati trende v turizmu, razviti turistično in podporno infrastrukturo in storitve ter zagotoviti proaktivno vključevanje turističnih ponudnikov pri projektih in trženju, prav tako pa okrepiti prispevek turizma k trajnostnemu, sonaravnemu in uravnoveženemu razvoju ter skladnemu razvoju turizma do narave, socialnega okolja in predvsem do prebivalcev. To pa izključuje načrtovanje turizma na izključno profitnih motivih, na moči kapitala in na negiranju lastne identitete. Za uspeh razvoja turistične dejavnosti pa bo turizem najprej potrebno prepoznati kot perspektivno panogo bodočega razvoja na strani vseh dejavnikov, to je lokalnega prebivalstva, javnega sektorja in gospodarstva ter temu primerno zastaviti in usmerjati nadaljnja razvojna prizadevanja na vseh ravneh.

Vsako govorjenje ali vsako pisanje doživi razprave. Veliko se dogaja tudi krivic. Toda kljub vsemu brez demokratske razprave in izmenjave mnenj ni sprememb. Čeprav se zavedam, da v turizmu ni ne čarobne palice ne formule, ampak le tek na dolge proge, še vedno menim, da bo sonce, ki sije na edinstveno mesto, Kostanjevico na Krki, posijalo tudi turistične žarke.

| T.J.G.

TURISTIČNA NESEZONA V KOSTANJEVICI SE NADALJUJE ...

Nadaljevanka za dva mandata in še kakega Občine Kostanjevica na Krki

Kot sem že ugotavljal, turisti kljub naporom naše občinske uprave trmasto prihajajo in še naprej postavljajo vprašanja, za katera še kar naprej ni odgovorov. Pred kratkim sem se spomnil in pogledal, ali je pred prostori turističnega društva še nabiralnik. Še je. Turistom preostane le, da vprašanja, ki se tičejo njihovih obiskov in aktivnosti v našem lepem kraju, napišejo na list papirja in vržejo v nabiralnik. Morda bodo v roku kakšnega meseca lahko izvedeli, kje bodo lahko prespali ali parkirali svoje avtodome. Na morebitno kampiranje pa bodo očitno čakali še nekaj let.

V začetku novembra se je naša občina predstavila v Ljubljani. To naj bi sodilo v kontekst Listine o sodelovanju med najmanjšim in največjim mestom v Sloveniji, ki sta jo pred več kot desetletjem podpisala takratni predsednik krajevne skupnosti Milan Herakovič in ljubljanska županja Vika Potočnik. Dogodek je z asistenco župana organizirala skupina zanesenjakov, ki ji je do tega, da mlada tradicija živi. Sodelovali so vinogradniki, članice podeželskih žena, predstavil se je slikar Marinč s svojim kurnikom, gostilna Kmečki hram in drugi. Opažno je bilo, da osebe, ki je v naši občini teoretično najbolj podkovan prav na področju turizma, ni bilo, pogrešali pa

smo še koga iz turističnega društva. Kot sem že napisal v prvem delu nadaljevanke, občina z minimalno podporo društvom, ki še kaj delajo na turistični prepoznavnosti našega kraja, upa, da se bodo ljudje naveličali in obupali. Očitno je tak ukrep obrodil prve sadove. Turistično društvo je obupalo. Če bi turizem resno jemali, bi bil na občini nekdo zaposlen prav na tem področju. Morda pa je, pa tega ne vemo?

V prejšnji številki Posavskega obzorika je bilo objavljeno poročilo o seji občinskega sveta. Tam se je župan med drugim jezil na kritike, češ da občina premalo stori za turizem v našem kraju. Pobranih da je bilo kar nekaj nagrad za najboljši izletniški kraj. Zadnja nagrada nas je doletela predvsem zaradi minulega dela, še iz časov, ko še nismo vedeli, da bomo postali občina.

A turisti še vedno nimajo kje prespati. Ups, pred kratkim je bil odprt penzion Castanea, kjer lahko prespi kakšnih 20 ljudi. Torej, pri Žolnirju je 12 postelj, pri Šošterju 5 in pri Šprajcu 20.

Vse skupaj komaj za en majhen avtobus. A občinarje razumem. Najprej je treba asfaltirati vse ceste do zidanic, da se ne kadi po grozdju, še posebej nujna pa je bila nova asfaltna prevleka do Božiča na Gorjupovi. Ker ne poznam prostorskega

načrta, lahko predvidevam, da bo tam kmalu stal kak hotel ali kaj podobnega. Šele potem se bo poskrbelo za prenočišča in vse drugo, kar sodi k turizmu. In če bo v tem mandatu premalo časa, se bo asfaltiralo še v naslednjem. Sam sem bil nekajkrat na vinskih poteh v sosednji Avstriji in tudi v naših Brdih. Več kot tretjina cest ni asfaltiranih. Zato je asfaltiranje vsevprek zapravljanje denarja, ki bi ga lahko koristneje uporabili za ustvarjanje novih delovnih mest v turizmu. Sodobni turisti predvsem iščejo neokrnjeno naravo, kamor pa asfalt ne sodi.

Občinarjem ne očitam, da se ne trudijo. Sem pa tja pridejo celo pogledat, če kdo kaj organizira. Koordinacije med društvi ni, saj se je že večkrat dogajalo, da je bilo na isti dan ob isti uri več prireditev. A morajo se zavedati, da so nagrade za lepo urejenost premajhen delček tega, zaradi česar bodo turisti prihajali v Kostanjevico in tu kakšen dan tudi ostali. Turizem je dejavnost in način življenja, ki traja 24 ur na dan vse leto, ne samo v delovnem času, ki se za občinsko upravo konča v petek ob 13. uri.

Turizem je zaradi naravnih in kulturnih danosti največja priložnost za Kostanjevico, za nova delovna mesta in ne sme biti prepuščen zgolj društvom, ki delajo na amaterski ravni.

| ZDRAVKO PETRIČ

NAJMANJŠE V NAJVEČJEM MESTU

V petek, 8. novembra, je bil ljubljanski Pogačarjev trg Kostanjevica na Krki v malem. Mesti sta obudili zaveze zapisane v Listini o prijateljstvu in sodelovanju, ki je bila podpisana ob praznovanju

| Foto: BOŠTJAN COLARIČ

750-letnice Kostanjevice, leta 2002. Na dogodku, ki je bil namenjen predstavitvi najmanjšega mesta v največjem, je bil skozi cel dan živahen utrip. Na stojnicah so se pokazali posamezniki in društva, Etnološko društvo Prforcenthaus je vabilo na Šelmarijo, pevke Društva podeželskih žena pod Gorjanci so številne mimoidoče zaustavile s pesmijo, po mestu so v Kostanjevico vabile vile Čestitke in mestni bobnar, popoldne se je pridružil Pihalni orkester. Prireditev sta otvorila kostanjeviški župan Mojmir Pustoslemšek in velik prijatelj Kostanjevice, češki veleposlanik v Sloveniji Petr Voznica. Dogodek je bil tudi priložnost za neformalno srečanje županov obeh mest. Ljubljanski župan Zoran Jankovič je poudaril, da sta se

ta dan na Pogačarjevem trgu združili dve najlepši mesti na svetu, ki bosta v prihodnosti še več sodelovali. Kostanjeviški župan se je v mestni hiši vpisal v Mestno knjigo Ljubljane in tu simbolično predal promocijsko gradivo mesta, ki bo odslej na voljo tudi na turistično informacijskih točkah po Ljubljani. Živahen dan se je zaključil s pogovorom v Trubarjevi hiši literature, kjer so Kostanjevičani/Ljubljanci Mirana Likar Baželj, Aleša Bučar in dr. Andrej Smrekar v pogovoru z Melito Skušek in Alenko Žugič Jakovina obujali spomine na njihovo mladost v Kostanjevici in razmišljali o priložnostih, ki jih ima kraj danes.

| A. Ž. J.

»PA ZAPOJMO ENO PO MALENŠKO«

Bilo je v nedeljo, 15. 9. 2013, ob 15. uri. Prireditev javnega značaja, z etnološkimi elementi in vaškim veseljem. Društvo podeželskih žena »Pod Gorjanci«, ki ga uspešno vodi Anica Žugič, je za 16. samostojni koncert svoje pevske skupine, ki deluje pod vodstvom Mojce Jevšnik, naredilo pogumen korak in se s pesmijo podalo med ljudi, ki še vedno znajo ceniti to, kar je nekoč in tudi še danes pomenila pesem na kmetih. Tisto popoldne so pesmi in besede segle globoko v srce mnogim prisotnim. Ganile so še tako »trde« duše in narisale nasmeh na obraz vsem generacijam. Leta ob taki prireditvi niso ovira, to sta dokazali tudi Larisa Kuhar in Maša Jordan s svojim nastopom. Vse to pa je le dokaz, da na vasi še znajo biti lepi časi, ko ljudje složno stopijo skupaj. K uspehu prireditve so številni prispevali svoje proste ure, hkrati pa dokazali, da znajo biti pogumni in srčni, saj so upali priti med nas, Malenčane. Dogodek se je odvijal na Jordanovi kmetiji, po domače Mihelčevi, in sicer pod kozolcem, ki se je ob tej priložnosti spremenil v »kulturni dom

Malence«. Bogastvo kozolcev, ki ga Slovenci pogosto ne znamo izpostaviti, je edinstveno za našo deželo tudi zato, ker ima vsak izmed njih svojo zgodbo. Prav Mihelčev kozolec je med vojno doživel, da so ga razstavili in preselili, po vojni pa se je skupaj s svojimi lastniki vrnil na Malence in kasneje doživel temeljito obnovo. Od petja do zanimive preteklosti in sedanosti življenja na Malencah in v Koprivniku nas je z zanimivim povezovanjem vodila Melita Skušek, s svojimi zgodbami pa so popoldne obogatili Malenčani Fanika Gregorič, ki je pripovedovala o življenju in delu v gostilni, Roman Jordan se je dotaknil izgnanstva in izselitev med vojno, Stanko Drobnič je pripovedoval o svojem mojstrstvu in o šivanju oblek za sv. Nežo, Matej Drobnič se je sprehodil skozi pustovanje na Malencah, Tone Kuhar pa nam je obudil spomine na »ceglanarstvo« na Malencah in nas presenetil s svojimi pesnitvami. Izjemno pomembno vlogo pri organizaciji te prireditve je odigrala domačinka Slavica Kuhar, ustanovna članica Društva podeželskih žena »Pod

Gorjanci«, brez katere bi prireditelji popoldne izpeljali z veliko več težavami. Vas Malence nekako omejujeta Krakovski gozd in reka Krka. In prav te meje niso nikoli predstavljale ovire, pač pa so vedno pomenile le izziv. Dane okoliščine so v preteklosti predstavljale tudi pestrost na jedilniku. Tako so se na krožniku znašle ribe, gobe, ptice, divjad in še kaj, kar je zagotovo bilo tisto, kar je moral spoznati vsak, ki je bil tu doma. O ščukah pa ... Takšne zgodbe so pač bile in so še vedno uganka. Vsem organizatorkam in organizatorjem hvala za pomoč in kreativnost in dobrodošli še kdaj med nas. Domačini in gostje smo bili mnenja, da je ta prireditev naredila iz praznega kozolca »raketo pod kozolcem«. Podoben uspeh želimo tudi ostalim kostanjeviškim vasem, zato le pogumno naprej in seveda dobrodošle še kdaj med nas, pevke iz Društva podeželskih žena »Pod Gorjanci«. In hvala za tako lep program, ki ste ga pripravile za nas.

| ANA DROBNIČ

| FOTO: GORAN ROVAN

HARLEKINOV PLESNI USPEH

Vemo, da so naši članki ali članki o nas v tem časopisu tako pogosti kot približno sneg v puščavi, a to še ne pomeni, da nič ne delamo in ustvarjamo. Pomeni samo, da temu delu našega ustvarjanja posvečamo premalo pozornosti. Vendar pa se nam je tokrat le zdelo prav, da se vsaj pohvalimo z lepim uspehom, ki so ga dosegle naše najmlajše plesalke in njihova koreografinja.

Koreografijo, ki je bila izbrana med 400 najboljšimi letošnjega leta in je morala skozi sito območnega in nato še medobmočnega izbora, kjer izvedbo in celotno podobo skupine ocenjujejo izbrani selektorji Javnega sklada za kulturne dejavnosti Republike Slovenije, je odplesalo 12 plesalk naše najmlajše skupine.

Plesalke, med katerimi je bilo kar nekaj takih, ki so se prvič udeležile takega izbora, so koreografijo z naslovom Rdeča kapica zelo suvereno in doživeto odplesale vsakokrat, ko je bilo to potrebno. Takšno je bilo tudi mnenje selektorjev, ki so ples ocenjevali. Koreografija govori o izključenosti posameznika zaradi njegove drugačnosti, kar je zagotovo vedno zelo aktualna in občutljiva tema, saj se izključenost posameznika

pojavlja tako v svetu odraslih kakor tudi otrok.

Državna revija izbranih najboljših plesnih koreografij leta 2013 je bila v Velenju, in sicer v okviru Pikinega festivala v mesecu oktobru. Koreografijo je sestavila naša uspešna mentorica in koreografinja Dušanka Požgaj, v naslovni vlogi pa se je izvrstno znašla Evelin Luštek.

Tega velikega in lepega uspeha smo še posebej veseli tudi zato, ker za nas to pomeni, da dobro in kvalitetno delamo v pravo smer, saj je to že tretja koreografija, ki se je uvrstila tako visoko v zadnjih treh letih.

Naše misli in delo pa so že namenjeni novi plesno-gledališki predstavi, ki jo ravno v teh dneh zaključujemo in postavljamo na oder. Tokrat smo svoje moči in znanje združili z učenci in učitelji podružnične šole Orehovica. Skupaj z njimi pripravljamo premiero zvezdne pravljice Lunino kraljestvo, katere premiera bo 20. decembra. Vabljeni k ogledu, v prihajajočem letu pa vam želimo veliko lepih plesnih korakov.

PREDSEDNICA KD KOSTANJEVICA NA KRKI
| LUCIJA KUNTARIČ

| FOTO: DUŠANKA POŽGAJ

TRADICIONALNO SREČANJE STAREJŠIH OBČANOV V ORGANIZACIJI RK KOSTANJEVICA NA KRKI

Mesec november je tradicionalno pust in deževen, hkrati pa je to tudi mesec, ko prizadevne delavke krajevne organizacije Rdečega križa organiziramo tradicionalno srečanje starejših občanov. Tudi letos nam je svoje prostore in prijeten ambient ponudila Gostilna Žolnir. Tako smo 20. 11. 2013 skupaj s še 84 občani, ki so napolnili 75 let in več, preživeli prijetno popoldne in večer. Prireditve, ki jo organiziramo od leta 1999, se je že dodobra zapisala na koledar naših starostnikov, zato nas množični odziv in obisk ni presenetil, ampak zelo razveselil. Da je bil večer še zanimivejši in pestrejši, so pod vodstvom mentoric Martine Perašin in Staše Jordan poskrbeli učenci nižje stopnje Osnovne šole Jožeta Gorjupa in članice Društva podeželskih

žena Pod Gorjanci, ki so s svojim repertoarjem starih ljudskih pesmi zbrane znova navdušile. Navzoče je v imenu občine pozdravil in jim prenesel dobre želje za prihajajoče leto podžupan Ladi Petretič, lepe želje pa so udeležencem prinesle tudi prijazne voščilnice, ki so jih kot drobno pozornost izdelali učenci osnovne šole pod vodstvom mentorice Staše Jordan. Srečanja sta kot gostji udeležili tudi Tončka Černelič in Tončka Kovačič iz krajevne organizacije RK Podbočje. Poleg organizacije srečanja se bomo prostovoljke KORK pred novoletnimi prazniki srečale tudi z našimi občani, ki prebivajo v domovih starejših občanov v Krškem in v Novem mestu, prav tako pa bomo obiskale tudi bolne na njihovih domovih, saj jim želimo na tak

način voščiti vse lepo v prihajajočem letu. Ob tej priložnosti bi radi zahvalili vsem donatorjem, Občini Kostanjevica na Krki, Faniki Sevšek, Alenki Zaman, učencem in mentoricam osnovne šole ter Društvu podeželskih žena za pomoč pri izvedbi srečanja. Veseli nas, da so udeleženci srečanja izrazili zadovoljstvo z doživetim in obljubili, da se ponovno vidimo naslednje leto. Posebna zahvala pa gre tudi vsem sodelavkam RK za njihovo nesebično pomoč in vsem vam, ki nam pomagate s članarino.

ZA RK KOSTANJEVICA NA KRKI
| STANKA ČERNOŠA

ČEBULARSKI POHOD NA RAKO 2013

PD Polom Kostanjevica na Krki je skupaj s Turističnim društvom Lovrenc z Rake v nedeljo, 17. 11. 2013, pripravilo že dvanajsti, tradicionalni Čebularski pohod na Rako. Skozi Krakovski gozd smo se podali na pot, po kateri so nekoč raške gospodinje ob semanjih dneh hodile v Kostanjevico prodajat čebulo in druge pridelke. Rdeče obarvana raška čebula je znana povsod, njen čebulček pa lahko dobite samo na Raki. Nekaj več kot 140 pohodnikov iz vse Slovenije, med njimi je bilo največ domačinov iz Kostanjevice in Rake, je

na zbirnem mestu pri Gostilni ŽOLNIR najprej nagovoril Franc Bakšič, glavni in odgovorni vodnik. Bojazen, da nas bo v Krakovskem gozdu presenetila voda, je bila tokrat odveč. Letos nismo šli po običajni Resljevi poti, ampak po označeni Evropski poti mimo Leničevega doma do začetka pragozda, kjer je vodnik Franc Bakšič opisal značilnosti in nastanek pragozdnega rezervata. Na območju sosednje občine oziroma KS Raka smo se ustavili pri tamkajšnji lovski koči, kjer so nam prijazni domačini pripravili prigrizek s čajem, predsednik TD Lovrenc Alojz

Kerin pa je vse prisotne spodbudil k debati o raški čebuli in njenih prilogh oziroma o posebnostih jedilnikov, katerih sestavni del je čebula. Pri Smedniku nas je čaklo novo presenečenje z domačo salamo in cvičkom, saj je predsednik raških vinogradnikov poskrbel za letošnjo pokušino mladega vina, cvička. Tu smo prečkali avtocestni nadvoz in se nato vzpeli proti Raki. Ob vsej poti, ki je vodila mimo zidanic, so nas čakala presenečenja s toplim čajem in pecivom, seveda pa ni manjkalo niti cvička. Topla malica, priljubljeni pasulj, ki so ga za vse pohodnike pripravile raške kuharice, nas je čakala na dvorišču gasilnega doma na Raki. Ob koncu je sledila še podelitev medalj za prehojeno pot, in tisti, ki so že bili kdaj na kakšnem čebularskem pohodu, verjetno vedo, kakšne medalje čakajo pohodnike. Z Rake smo se nato v Kostanjevico vrnili z avtobusom.

Čebularski pohod ni običajni planinski pohod, ampak je predvsem druženje ljudi vseh generacij, prikaz kulinarike ter skupna promocija Kostanjevice na Krki in območja KS Raka.

Planinski pozdrav!
| FRANC ŠTOKAR

| FOTO: MATEJ JORDAN

160. OBLETNICA KOSTANJEVIŠKE ŠELMARIJE

30. 1. 2009 JE BILA IZDANA ZNAMKA ŠELMA KOSTANJEVICA NA KRKI. NARISALA UMETNICA MILENA GREGORČIČ.

Leto 2013 se s hitrimi koraki približuje koncu in kaj kmalu bomo z željami, načrti in vizijo vstopili v leto 2014. V prihajajočem letu nas čaka kar nekaj pomembnih obletnic, med njimi nedvomno izstopa častitljiva, 160. obletnica šelmarije, ki jo bo obeležilo Etnološko društvo Prforcenhaus Kostanjevica na Krki. Ob tej priložnosti smo pripravili šestnajstlistni koledar Od pusta do pusta. V njem smo s prepletom najstarejših posnetkov in s fotografijami zadnjih let predstavili zgodbo štirih dni pustovanja, od nedeljske budnice do pogreba na pepelnično sredo.

Poleg koledarja je v pripravi tudi knjiga Pričevanja o kostanjeviški šelmariji. Knjiga z bogatim slikovnim gradivom je razdeljena na osem poglavij. V zapisih so zabeleženi vsi do sedaj znani predsedniki Prforcenhaus, vse

aktivnosti in doživetja pustnih dni po tradicionalnem sporedu. Predstavljeni so glavni liki, njihova vloga in pomen. V utrinkih iz arhiva so zabeležene dogodivščine pustnega časa, ki jih boste z veseljem prebirali, se ob tem veselili in spominjali številnih članov društva oziroma ljubiteljev te edinstvene kulturne dediščine. Pomembno mesto v kostanjeviški šelmariji ima tudi Pihalni orkester Kostanjevica na Krki, ki bo v letu 2014 zabeležil 20-letnico delovanja. Kostanjeviška šelmarija ohranja tradicijo, ki smo jo sprejeli od naših dedov, očetov in k tej tradiciji smo priključili novosti: ambasado, plačilno enoto kostanj, degustacijo vina ... Prav tako smo utrdili sodelovanje z drugimi društvi, ki ohranjajo običaje pustovanja. To nas bogati in povezuje. V knjigi so opisana nepozabna doživetja, nemir, ki ga občutimo Kostanjevičani

v času šelmarije, pa če si to priznamo ali ne. Ves ta nepozabni utrip dogajanja s številnimi avtorji prispevkov sem povezala v zgodbo o naši šelmariji, ki združuje in povezuje člane društva in ljubitelje tega običaja.

Predstavitve knjige bo 15. februarja 2014 na svečani pustni akademiji v Lamutovem likovnem salonu, kjer nas bodo s svojim obiskom počastili gostje iz Slovenskega etnografskega muzeja in profesor dr. Janez Bogataj. Z letom 2014 bomo tudi uradno vključeni v Register žive kulturne dediščine, s čimer smo prestopili lokalne meje, se vključili v evropsko prepoznavnost in s tem prispevali k prepoznavnosti Kostanjevice na Krki. Dan pred svečano pustno akademijo bomo pripravili konferenco za medije, gostili pa bomo tudi predstavnike drugih društev, ki ohranjajo kulturno

dediščino pustovanja na Slovenskem. V prostorih Lamutovega likovnega salona bomo ob tej priložnosti odprli razstavo na temo šelmarije, na kateri bomo razstavili zanimivosti iz arhiva, fotografsko zabeležene dogodke naših rednih spremljevalcev (Goran Rovan, Tanja Jakše Gazvoda, Matej Jordan, Jože Graždelj) in predstavili umetniško delo akademskega slikarja Jožeta Marinča. Na svečani pustni akademiji, namenjeni vsem vam, ki podpirate delo našega društva, bo priložnost, da bomo prvič podelili zlato šelmo za življenjsko delo. Etnološko društvo Prforcenhaus, ki je preraslo v kulturno in turistično zasnovano društvo, ima svoj statut in kodeks ter jasno oprede-

ljena pravila in kriterije za pridobitev najvišjega priznanja. S svečano akademijo se bomo zahvalili vsem vam, dragi Kostanjevičani in okoličani, ki nas že leta podpirate in omogočate, da se je ta kulturna dediščina ohranila do današnjih dni. V društvu smo veseli, da se nam vsako leto pridruži več članov, da v naše vrste prihajajo mladi, ki z veseljem in dobro voljo opravljajo delo, ki ga izvajamo kot društvo. Veseli bomo, če se nam bo pridružil še kdo, ki želi biti del tega mozaika in del naše lepe Kostanjevice.

Za ED Prforcenhaus zapisala
| MIHAELA KOVAČIČ

MITJA STANEK, AKAD. SLIKAR JE IZDELAL PREHODNI POKAL, KI SE GA PODELI VSAKO LETO NA ZAKLJUČKU PUSTOVANJA TISTEMU ČLANU, KI JE BIL NAJBOLJ PRIDEN PRI DELU (PRIPRAVE, PRIPRAVA ODRA, KRASITEV, UDELEŽBA NA VSEH PRIREDITVAH,...)
| FOTOARHIV: **PRFORCENHAUS**

ED PRFORCENHAUS JE BILO 2012 POVABLJENO NA PTUJ NA SREČANJE KULTURNE DEDIŠČINE SLOVENIJE (STROKOVNI SIMPOZIJ). | FOTOARHIV: **PRFORCENHAUS**

**ETNOLOŠKO DRUŠTVO
PRFORCENHAUS**

Program prireditev ob počastitvi 160. obletnice ŠELMARIJE v Kostanjevici na Krki

15. 2. 2014	Svečana akademija in otvoritev razstave PUST SKOZI ČAS ter predstavitev knjige PRIČEVANJA O KOSTANJEVIŠKI ŠELMARIJI Podelitev najvišjega priznanja Prforcenhaus	Lamutov likovni salon
22. 2. 2014	Degustacija, Izbira pustnega vina	Gostilna Kmečki hram
28. 2. 2014	Otvoritev ambasade v Šentjerneju	
2. - 5. 3. 2014	Pustovanje v Kostanjevici na Krki	
12. 7. 2014	Spomini na pustovanja v Kostanjevici na Krki	Lamutov likovni salon - atrij
19. 7. 2014	Kostanjeviška noč	

| PREDSEDNIK ETNOLOŠKEGA DRUŠTVA „PRFORCENHAUS“, JURIJ KOVAČIČ

Šola ni šala

MELITA SKUŠEK

Vizijo naše osnovne šole »**S poštenostjo in srčnostjo ustvarjamo pogoje za dobro delo in počutje vseh na šoli**» uresničujemo tudi v šolskem letu 2013/14. Letos izvajamo program devetletne osnovne šole v 9. rednih oddelkih ter v 2,80 oddelkih podaljšanega bivanja, v katere je vpisanih 98 učencev. Oddelek jutranjega varstva za prvi razred obiskuje 15 učencev. Šolo letos obiskuje 192 učencev.

ŠOLSKI KOLEDAR

Organizacija šolskega dela je vezana na šolski koledar, ki ga vsako leto sprejme minister za šolstvo in šport. Zadnji dan pouka za deveti razred je 13. junij 2014, za vse ostale razrede pa se pouk konča 24. junija 2014. Šolsko leto bo razdeljeno na dve ocenjevalni obdobji. Zimske počitnice za naše učence trajajo od 24. 2. 2014 do 28. 2. 2014.

PREDNOPOSTNE NALOGE V ŠOLSKEM LETU 2013/14:

▪ Bralna pismenost

Bralna pismenost je zmožnost razumeti in uporabiti pisne oblike jezika, ki jih zahteva družba oziroma so pomembni za posameznika. Mladi bralci iz različnih besedil prepoznajo njihov pomen. Berejo za učenje, v vsakdanjem življenju in za razvedrilo. (Mullis in sod. 2006). Definicija PISA za 15-letnike pravi, da je to "... razumevanje, uporaba in premislek o pisnih besedilih, kar bralcu omogoča uresničitev postavljenih ciljev, razvoj lastnega znanja in zmožnosti ter (so)delovanja v družbi" (OECD, 2009). Naša naloga bo spremeniti stališča do branja in motivacijo za branje.

▪ V okviru različnih projektov bomo še naprej učence navajali na **zdrav življenjski slog** (prehrana, gibanje, skrb za okolje...).

▪ **izboljšanje rezultatov** na učnem in vzgojnem področju ter na tekmovanjih iz znanja in na športnih srečanjih.

PROJEKTI V ŠOLSKEM LETU 2013/14

▪ Ponovno smo bili izbrani za izvajanje projekta MIZŠ in ESS **Zdrav**

življenjski slog. Cilj projekta je dodatno spodbuditi osnovnošolske otroke k oblikovanju zdravega življenjskega sloga s pomočjo dodatne športne aktivnosti.

- Aktivno bomo sodelovali v mednarodnem projektu **Eko šola**, v katerem smo že četrtič po vrsti potrdili prejeto zeleno zastavo.
- S podobno tematiko se bomo ukvarjali tudi v projektu mreže **Zdravih šol**, v katero smo bili sprejeti leta 2009. V tem sklopu bomo izvajali tudi humanitarne akcije in si prizadevali za aktivnosti, ki bodo prispevale k zmanjšanju prekomerne telesne mase naših otrok.
- Tudi letos bomo sodelovali v mednarodnem projektu **Evropa v šoli** (z likovnimi in literarnimi prispevki).
- Sedmošolci bodo vključeni v projekt **Rastem s knjigo**.
- Že drugo leto bomo izvajali šolski projekt **Bralna pismenost**.
- Preko Šole za ravnatelje bomo vključeni v projekt **Samoevalvacija šole**.
- V akciji Ministrstva za kmetijstvo in okolje ter MIZŠ bomo sodelovali v projektu **Shema šolskega sadja** (enkrat tedensko dodatno sadje ali zelenjava).
- **Dvig socialnega in kulturnega kapitala v lokalni skupnosti**, financiran iz ESS, je nov projekt ŠR in mreže šol OŠ Jožeta Gorjupa Kostanjevica na Krki, OŠ Podbočje, OŠ Pišce in OŠ Dramlje (razvijanje prostovoljnega dela učencev, organizacija taborov na vseh partnerskih šolah, ozaveščanje o preteklosti krajev, spoznavanje in ohranjanje spomina na zgodovinske dogodke, osebnosti, v okviru različnih delavnic spodbujati k ponovni uporabi določenih predmetov (reuse)...
- **Projekt »Izobraževanje kot strateška metoda proti nelegalni uporabi interneta«** (ŠR in Evropska komisija) je namenjen izobraževanju in usposabljanju otrok, staršev in učiteljev na področju varne uporabe informacijsko komunikacijskih tehnologij, ki so v našem življenju vedno bolj intenzivno prisotne. Popularnim spletnim

funkcionalnostim kot so socialna omrežja, blogi, forumi, klepetalnice se preprosto ne moremo izogniti in naši otroci odraščajo ob teh orodjih ter predstavljajo najbolj navdušene in hkrati prepogosto najbolj nepredvidne uporabnike. V okviru projekta bomo izvedli v januarju delavnice oziroma predavanja za učence (3., 4., 7. in 8. r) in njihove starše ter za strokovne delavce šole.

NADSTADARNI PROGRAMI

Naša šola v šolskem letu 2013/14 nadaljuje s fakultetnim poučevanjem angleščine na razredni stopnji. Gre za nadstandardni program, ki ga financira Občina Kostanjevica na Krki. Soglasje za izvajanje so podpisali vsi starši učencev prvega triletja.

PIREDITVE

Komemoracija

Na Spominski dan Kostanjevica na Krki, 21. oktobra, so naši učenci pod mentorstvom Mojce Jevšnik in Metke Povše nastopili na komemoraciji na kostanjeviškem pokopališču. Spomnili smo se 70-letnice streljanja nedolžnih talcev.

Nastop za starostnike

V sredo, 20. novembra 2013 so naši učenci pripravili nastop za starostnike naše občine, ki so starejši od 75 let. V Gostilni Žolnir se jih je pod okriljem KO RK Kostanjevica na Krki zbralo okrog 90, naši učenci pod vodstvom Staše Jordan pa so jim skupaj s pevkami Društva podeželskih žena Kostanjevica na Krki pripravili prisrčen program.

DOBRODELNI SEJEM IN KONCERT ZA ŠOLSKI SKLAD

Vedno znova nas pretresejo zgodbe, ki si izborijo svoje minute na televi-

KONCERT ZA ŠOLSKI SKLAD

| FOTOARHIV: OŠ JOŽE GORJUP

zijskih ekranih, s sočutjem se odzovemo na njihov klic na pomoč, a žal prevečkrat zamižimo, ko bi morali pomagati sošolcu, sosedu, znancu. Kot da njegova usoda ni dovolj velika zgodba, kot da si tega ne zasluži, ker še ni prišel na prve strani časopisov in ne v črno kroniko. Prava dobrota človeka ni dobrota, ki se izkazuje v obliki velikih paketov in polne denarnice, prava dobrota ni fotografija ob lačnem črnem otroku, ampak pripravljenost, da brez velikih dejanj namenimo drugemu tisto, česar nima, pa čeprav je to zgolj prijazen nasmeh, kos kruha, pogumna beseda. Ob praznikih, ki se bližajo, in stiskah, ki počasi lezejo skoraj v sleherno slovensko družino, smo skromen prispevek k dobroti pripravili tudi mi – učenci in zaposleni naše šole. S svojo ustvarjalno žilico in vztrajnostjo so tako drobni prstki prvošolcev kot izkušene roke devetošolcev in zaposlenih v šoli in vrtcu ustvarjali drobna darilca, spominke in okraske za praznični sejem. Dobrodelni večer so 28. novembra 2013 s pentljo prijetnih skladb in lepih misli zavezali naši pevci pod vodstvom Mojce Jevšnik, koncert pa je popestrila pevka Anika Horvat, s katero so naši pevci sodelovali že večkrat (na dobrodelni prireditvi RK v Cankarjevem domu, v oddaji Na zdravje ter pri snemanju CD-ja Od Pike do Acota).

Za uspešno izveden sejem in koncert se moramo zahvaliti tudi staršem, ki so poskrbeli za obilo naravnega materiala, iz katerega smo lahko ustvarjali naše dekoracije, zahvala pa velja tudi prizadevnim članicam Društva podeželskih žena, ki so našim učencem pomagale pri peki prazničnega peciva. Vsi sodelujoči, vključno z avtorji skladb (Borut Antončič) in ozvočevalcem Tonijem Klemenčičem so se odpovedali honorarju v korist šolskega sklada.

PRAZNIČNI SEJEM | FOTOARHIV: OŠ JOŽE GORJUP

Lani smo na dobrodelnem sejmu in koncertu zbrali 1.088,00 EUR in še 500 EUR za žrtve poplav v Markovcih, skupaj z vsemi akcijami in donacijami pa se je sklad napolnil z 2.963 EUR. Za sofinanciranje zimske šole v naravi, različnih prevozov oziroma ekskurzij in predstav ter za pomoč posameznim učencem smo namenili 2.988 EUR, kar pomeni, da smo porabili praktično vse, kar se je steklo v šolski sklad v zadnjem letu. Letos smo do sedaj s prodajo novoletnih izdelkov in z donacijami posameznikov zbrali **1.504,00 €**. Vsa sredstva bodo tako kot vedno porabljena namensko.

TRADICIONALNI SLOVENSKI ZAJTRK in MEDGENERACIJSKO SODELOVANJE

Dan slovenske hrane ali tradicionalni slovenski zajtrk smo izvedli za vrtec in učence od 1. do 9. razreda v petek, 15. novembra 2013. Zajtrk, ki naj bi vseboval lokalno pridelano hrano in je bil sestavljen iz kruha, medu, jabolk in mleka, so učenci pojedli v razredih, razredniki pa so z njimi predelali tudi nekatere dodatne vsebine o zdravem prehranjevanju. Med so tudi tokrat prispevali lokalni čebelarji, mleko pa je šoli daroval Jože Jerele iz Karlč. Vsem najlepša hvala. v nadaljevanju dneva so učenci od 6. do 9. razreda skupaj z zunanjimi mentorji poskušali ohranjati »medgeneracijsko sodelovanje«, kjer se prelivajo različne vrednote, ki bogatijo vse

TRADICIONALNI SLOVENSKI ZAJTRK | FOTOARHIV: OŠ JOŽE GORJUP

MEDGENERACIJSKO SODELOVANJE | FOTOARHIV: OŠ JOŽE GORJUP

vključene generacije: modrost, znanje, izkušnje, mladostna energija, ideje, podpora, življenje v potrebe drugih, druženje, zmanjševanje osamljenosti, krepitev občutka potrebnosti.

Najprej jih je učiteljica Anja Strgar popeljala na doživeto popotovanje po drugačnem okolju – Ugandi, kjer je kot prostovoljka delala letos spomladi, nato pa so učenci v sodelovanju z zunanjimi mentorji pekli, pletli in kvačkali, spoznavali prostovoljstvo in si ogledali sušilnico zelišč in gasilski dom.

V delavnice so se aktivno vključili zunanji sodelavci Slavica Kuhar, Marjana Lipoglavšek, Nežka Štokar, Cvetka Dvornik, Zinka Olovec, Silva Pincolič, Danica Molek, Matic Planinc, Maks Vodopivec, Tone Palčič, Milka Kuplenik, Franci Štokar, Gregor Bučar in Polde Bučar.

Vsem najlepša hvala za čas in trud.

TEKMOVANJA

V Šoštanju je bilo 9. novembra državno tekmovanje o poznavanju **sladkorne bolezni**. Iz naše šole so se ga udeležili Zala Kržičnik, Urša Dvojmoč in Mitja Kavčič. Naloge so bile zelo zahtevne in so od udeležencev zahtevale veliko znanja. **Urša Dvojmoč** je osvojila **srebrno priznanje**, za kar ji iskreno čestitam.

Učenci 8. in 9. razreda so se 23. oktobra pomerili v znanju **biologije**.

| FOTOARHIV: OŠ JOŽE GORJUP

Najbolj uspešni poznavalci kač so prejeli bronasta priznanja, **Jakob Zaman Jelenič** in **Žiga Juršič** pa se bosta 6. 12. 2013 udeležila državnega tekmovanja v Stični.

Najuspešnejši tekmovalci iz **logike** Janja Lenič, 7. r, Miha Štokar, 8. r in Mitja Kavčič, 9. r so se udeležili državnega tekmovanja, ki je bilo 19. 10. 2013 na Blanci. Učenec **Miha Štokar** je osvojil **srebrno priznanje**.

Na **angleško** državno tekmovanje za

osmošolce, ki je bilo v Brežicah, se je uvrstila učenka Laura Cvelbar.

ŠPORTNA TEKMOVANJA

Polfinala državnega prvenstva v odbojki na mivki v Športnem parku Loka v Novem mestu so se 10. Septembra udeležili naši učenci Mitja Kavčič, Martin Štefanič, Žan Božič, Matic Delak in Simon Božič ter osvojili odlično 3. mesto.

Na občinskem prvenstvu v **malem nogometu** za starejše dečke v Leskovcu in na Senovem so naši nogometarji v postavi Aljaž Urbanč, Martin Križman, Martin Štefanič, Žan Božič, Miha Pešič, Anže Kučič, Žiga Juršič, Simon Božič zasedli 5. mesto.

Na občinskem prvenstvu v **odbojki za starejše deklice** na Senovem je ekipa, ki so jo sestavljale Katja Zagorc, Nika Kostanjšek, Laura Cvelbar, Janja Lenič, Sara Pacek, Pia Urbanč, Karmen Tršinar zasedla odlično 2. mesto.

Na občinskem prvenstvu v **krosu**, ki je potekal 29. 9. na Senovem, so naši atleti dosegli odličja:

1. mesto:

Nika Kovačič, 3. razred
Taja Kržičnik, 5. razred
Pia Urbanč, 7. razred

2. mesto:

Tom Metelko, 1. razred
Enej Unetič, 5. razred

3. mesto:

Nuša Jelenič Zaman, 1. razred
Laura Cvelbar, 8. razred

NARAVOSLOVNI DAN | FOTOARHIV: OŠ JOŽE GORJUP

OBISK RESISTECA | FOTOARHIV: OŠ JOŽE GORJUP

ŠOLSKA SKUPNOST

Sprejem prvošolcev

Četrtek, 24. oktobra, je bil za 23 naših prvošolcev prav poseben dan. Imeli so prvi mini zrelostni izpit. Pred člani šolske skupnosti učencev, učitelji in starši so se predstavili s pristrčnim programom in tako dokazali, da so dovolj zreli, da so sprejeti v skupnost učencev kostanjeviške šole. Za voditeljico programa Saro Pacek so slovesno ponovili zaobljubo, s katero so se zavezali, da bodo postali učenci, na katere bomo vsi ponosni. Pod mentorstvom Darje Janškovec, Mateje Kosovan, Martine Perašin in Mojce Jevšnik so nam pričarali svet sovic in čukcev, ob zaključku programa pa je prvošolcem ravnateljica Melita Skušek izročila spominska darila.

SPREJEM PRVOŠOLCEV | FOTOARHIV: OŠ JOŽE GORJUP

Kako biti otrok v današnji družbi

Ob Tednu otroka je 7. oktobra v prostorih Zveze prijateljev mladine Krško potekalo srečanje predstavnikov otroških parlamentarcev iz krške in kostanjeviške občine pod sloganom Kako je biti otrok v današnji družbi. Srečanja sta se udeležili tudi naši devetošolki Urša Dvojmoč in Žana Krošl ter mentorica otroškega parlamenta. V uvodnem delu sta nas pozdravila predsednik ZPM Krško Vinko Hostar ter podžupanja krške občine Ana Nuša Somrak, ki sta izrazila zadovoljstvo nad številnimi akcijami, ki jih izvaja ZPM ob pomoči osnovnih šol. Sledile so 4 delavnice na temo Vrednote, Kaj je družba, Otroci in družba ter Iz debate v akcijo. Mladi otroški parlamentarci so v vseh delavnicah izrazili svoje poglede in mnenja in prispevali k marsikateremu bogatemu in izvirnemu predlogu za izboljšanje kvalitete življenja mladih.

KAKO JE BITI OTROK V DANAŠNJI DRUŽBI | FOTOARHIV: OŠ JOŽE GORJUP

Čebelarji na obisku

V petek, 15. novembra 2013, smo po slovenskih vrtcih in šolah v okviru projekta Tradicionalni slovenski zajtrk, katerega pobudnica je Čebelarstva zveza Slovenije, zaužili zdrav tradicionalni zajtrk s črnim kruhom, maslom, medom, jabolkom in mlekom. Po oddelkih šole so potekale aktivnosti v povezavi z zdravim načinom prehranjevanja in pomenom zajtrka, v vrtcu pa so nas obiskali domači čebelarji Roman Jordan, Milka Kuplenik in Viljem Vrhovšek in nam predstavili čebeljo družino ter zdravilne učinke medu. Ogledali smo si čebelarjevo uniformo, satovnico, cvetni prah in vosek. Izdelovali smo svečke iz voska, se posladkali z medenjaki ter zapeli pesmi o čebelah.

OBISK ČEBELARJA | FOTOARHIV: OŠ JOŽE GORJUP

| ANA PEČAR, VODJA VRTCA

Praznovanje luči v vrtcu

Pozno jeseni narava dobiva zemeljske barve in veter prinaša deževne oblake ter zavese meglic, ki nas skrivajo na naših vsakodnevnih poteh. Dnevi se krajšajo, noči daljšajo in v temi potrebujemo lučko, da nam osvetli pot, ogreje naša srca, nas varuje, opogumlja in popelje v palčkovo pravljичno deželo. V ta namen smo se v četrtek, 21. 11. 2013, v zgodnjih večernih urah zbrali otroci in starši v našem vrtcu na ustvarjalnici in oblikovali praznično lučko, ki smo jo kasneje zunaj v temi prižgali in skupaj zapeli pesmi o škratku.

| VZGOJITELJICE VRTCA

PRAZNOVANJE LUČI | FOTOARHIV: OŠ JOŽE GORJUP

KNJIŽNICA

PRVI PETEK V DECEMBRU SMO VABILI NA RAZSTAVO, POGOVORE, PESEM, ČAJ. V ŠOLI SE JE Z LEPIMI, RAZNOTERIMI IZDELKI PREDSTAVILO KAR 30 NAŠIH SOKRAJANOV. V POGOVORU Z JOŽETOM JANKOVIČEM, KOSTANJEVIČANOM, KI GA JE ŽIVLJENJSKA POT ODNESLA Z OTOKA, SMO SE SPOMINJALI LEPH IN MANJ LEPH DNI. VEČER SO S PESMIJO POLEPŠALE PEVKE DRUŠTVA PODEŽELSKIH ŽENA POD GORJANCI. | FOTO: MATEJ JORDAN

GRADNJA VRTCA | FOTOARHIV: OŠ JOŽE GORJUP

V SODELOVANJU Z NOVOMEŠKO ZALOŽBO GOGA, SMO V KOSTANJEVIŠKI KNJIŽNICI GOSTILI MOJSTRA BESED BORISA A. NOVAKA, PESNIKA, PREVJALCA, LITERARNEGA TEORETIKA. UŽIVALI SMO OB KRASNEM POGOVORU IN BRANJU POEZIJE. . | FOTO: MATEJ JORDAN

NA PRVI OKTOBRSKI PETEK JE MARTIN ŠTEFANIČ PREDSTAVIL SVOJO IZKUŠNJO OB DVAKRATNI MISLI V AFGANISTANU, KJER JE BIL KOT PRIPADNIK SLOVENSKE VOJSKE. IZ PRVE ROKE JE TO DOSTI DRUGAČNA ZGODBA KOT TISTE, KI JIH PRIMERNO OBDELANE DOBIVAMO SERVIRANE PREKO MEDIJEV. | FOTO: MATEJ JORDAN

Preteklost se stalno spreminja, edino prihodnost je ista. Nikogaršnja prazna in čista, skrivnostna kot praznična skrinja. Boris A. Novak

Vse dobro v novem letu.

9. POSTAVITEV V GRAFIČNEM KABINETU **BOGDANA BORČIČA**

**Cikla: Preproste reči in AZPB (Alat za popravku brodova)
TA VESELI DAN KULTURE, 3. december 2013 ob 12. uri
Trajanje razstave: 3. december 2013 - 3. december 2014**

Z letošnjo postavitvijo grafičnih del, ki jih je Bogdan Borčič ustvaril v zadnjem obdobju, smo v Galeriji Božidar Jakac od Borčičeve prve donacije pa do danes zaključili prvi retrospektivni pogled na veliki opus enega najpomembnejših slovenskih grafikov. Kljub temu da bo pozoren opazovalec videl logične nastavke, ki sledijo delom, predstavljenim v zadnjih dveh postavitvah, pa je nova postavitve že na prvi pogled precej drugačna. Zaznamuje jo namreč predvsem belina praznega lista in

intenzivna uporaba barve. Glede na preostali (tako grafični kot slikarski) opus to nekoliko preseneča, vendar tega ne gre pripisati naključju, temveč gre za skrbno premišljen in analitičen organski razvoj Borčičevega likovnega ustvarjanja. Belina skozi celoten opus vstopa v list zelo počasi. Lahko bi dejali, da se mukoma prebija, saj jo prvič zaznamo v prebojih (perforacijah) grafične plošče, najprej kot točko, potem kot vrez. V zadnjih ciklih dobi belina dominantno vlogo, ko geometrijsko do-

ločene in uravnotežene kompozicijske strukture likovno dodatno harmonično podkrepi. Tudi barva je v Borčičevo grafično ustvarjanje vstopala postopoma. Eden od razlogov, da se je v osemdesetih intenzivno lotil slikanja, je bila tudi barva. Sam je v nekem intervjuju dejal, da bi učinek, ki ga je želel dobiti na listu, lahko izvedel samo v tehniki sitotiska, ki pa mu ni bil blizu. Tako barvo skozi razmerja monohromnih ploskev odpre v slikarstvu, pri čemer zavestno ukine vse znakovne upodobitve. Razmerja tonskih intenzivnosti ga pripeljejo nazaj v predmetno, ko se na platnu začnejo odpirati ateljejski predmeti. Zavoljo kontrastnosti predmetov se intenzivira barvni spekter, na platnu pa se pojavijo tudi bolj drobne stvari (razna orodja, stekleničke tuša in podobno) iz ateljeja. Naslednji logični korak je bil vznik teh elementov tudi v grafiki, najprej v zelo reducirani barvni paleti, ki pa se začne hitro intenzivirati. Učinek je v tehniki akvatinte in jedkanice seveda drugačen kot pri akrilu na platnu, vendar da žameten občutek na listu še dodatno patino, ki odpre Borčičev arhipelag spominov. Na papirju se tako najdejo različni predmeti, bodisi najdeni ali kupljeni na boljšem sejmu, posebno osebno noto pa dajejo odtisi orodja za popravilo ladij, ki so za avtorja pravzaprav relikvije, poseben »topološki arhipelag« njegove biti.

OTVORITEV 9. POSTAVITVE GRAFIK V GRAFIČNEM KABINETU BOGDANA BORČIČA. KULTURNI PROGRAM JE SOOBLIKOVAL SAKSOFONIST LENART KREČIČ. | FOTOARHIV: GBJ

| GM

UROŠ ABRAM RAZSTAVLJA

Kostanjeviški fotograf Uroš Abram še vedno ostaja precej aktiven na likovni sceni, saj razstavlja na treh skupinskih razstavah ter skupnem projektu, ki ga je iniciral prav Abram. V novembru je sodeloval najprej na skupinski razstavi z naslovom Sodobni slovenski portret v okviru Meseca fotografije v Lizboni (Portugalska). V začetku decembra je sledila razstava v Galeriji Velenje, ki je v sodelovanju s Slovenskim društvom likovnih kritikov pripravila projekt z naslovom Akt Pornografija Umetnost Kič (razstava

bo na ogled do 27. januarja 2014). Na razstavi je predstavljenih 43 umetnikov, ki jih je izbralo 16 slovenskih likovnih kritikov. Po predlogu Gorana Milovanovića so bile v izbor vključene tudi štiri Abramove fotografije iz cikla Sexy East, ki so na ta način prvič prikazane javnosti, z njimi pa se bo v kratkem predstavil tudi na pariškem festivalu mlade evropske fotografije Circulation(s). V ciklu Sexy East se Abram v svoji večplastnosti dotakne vseh tem naslova velenjske razstave, čeravno nobenega prav eksplicitno,

ter spretno briše navidezne meje, polne paradoksov med erotičnim in pornografskim, senzualnim in seksualnim ter med sublimnim in obscenim. Sredi decembra so v Miklovi hiši v Ribnici pripravili projekt Zasebno, osebno, posebno, na katerem so predstavili nove pridobitve zbirk Riko in IEDC, ki na novo vključuje dela devetih avtorjev, med katerimi je tudi Uroš Abram (razstava bo na ogled do 5. januarja 2014). Konec decembra pa so v ljubljanski

Galeriji Vžigalica, ki jo upravlja Muzej in galerije mesta Ljubljane, odprli skupni projekt umetnikov Uroša Abrama, Uroša Weinbergerja, Marka Požlepa, Luke Uršiča in Mihe Štruklja. Projekt z naslovom Made in Us se idejno navezuje na Abramov projekt Made in me, s katerim se je pred leti predstavil tudi v Galeriji Božidar Jakac. Tokratni koncept razstave zaznamuje predvsem preplet medijev in poseg omenjenih slikarjev v medij Abramove fotografije in obratno.

| GM

RAZSTAVO V RIBNICI JE ODPRL MINISTER ZA KULTURO DR. UROŠ GRILC, KI JE TAKOLE POZIRAL PRED ABRAMOVO FOTOGRAFIJO

| FOTO: **UROŠ ABRAM**

PROJEKTA JOŽETA MARINČA

Kostanjeviški slikar Jože Marinč se je v decembru občinstvu predstavil z dvema projektoma, najprej v sklopu predstavitve Kostanjevice na Krki v Ljubljani, nato pa še z manjšo samostojno razstavo v gostilni Kmečki hram. Vtise za Kostanjeviške novice je strnil v naslednjem zapisu:

Projekt »KURNIK«
8. 11. 2013, Pogačarjev trg, Ljubljana

Premični kurnik, odlična ideja. Veliko časa mi vzamejo vsakdanji opravki, ki so povezani s samooskrbo: jajca, ribe, vrt, sadje, drva za ogrevanje. Umetnost je preživeti, že preživeti je umetnost.

Kure so postale osebnosti, vsaka ima svoj karakter.

Čas projekta: od 4.00 zjutraj do 18.00 zvečer. Veliko obiska. Ljudje vseh poklicev, galeristi, likovni kritiki, slikarji, rejci kokoši, profesorji, založniki, novinarji, snemalci, fotografi, tujci, turisti, gospodinje, »sponzoruse« umetnosti, kralji ulice, gospod debele cigare, bivša manekenka ...

Jajca in kure niso naprodaj.

Najpogostejša vprašanja in mnenja: Kje je petelin, koliko stanejo kokoši, kako to, da so tako lepe, kako veliko kmetijo imam. Samooskrba, odlično, tudi mi se ukvarjamo s tem ...

Doseženi trenutni cilji: razstava v galeriji, vabilo založnika v tujino, objave, pogovori, zadovoljni ljudje.

KAPLJICE
22. 11. 2013, Galerija Kmečki hram, Kostanjevica na Krki

Kapljice, ki počasi rastejo v potoke, reke in morja.

Kapljanje ustvarja domišljajske prostore neskončne pokrajine; posamezni detajli odkrivajo podobo resnice ljudi, živali, rastlin. Ritem prinaša ugodje, vonj hrane, barve vina, skoraj hedoni-

stičen pogled v toploto mehкости med sosedi.

Zakrita zgodba je potovanje v deželo neskončnih možnosti.

Gledanje postavlja noge nad glavo, kot zveni v polni sobi pesem eeej,eej,eeeej ...

| JOŽE MARINČ
 Dobe, 20. 11. 2013

| FOTO: **MATEJ JORDAN**

JANEZ MIKLAVŽ, VODENIČAN V VEVČAH

Z uvedbo šestojanuarske diktature, leta 1929, je prišlo v Kraljevini SHS do velikih sprememb. Oktobra tega leta je kralj Aleksander I. Karađorđević razpustil parlament in državo preimenoval v Kraljevino Jugoslavijo. Z novo zakonodajo se je spremenila tudi upravna delitev države. Slovensko ozemlje, ki je bilo leta 1922 razdeljeno na ljubljansko in mariborsko oblast, je postalo Dravska banovina. Po ljudskem štetju z dne 31. marca 1931 je na površini 15746 km živel 1 144 298 prebivalcev. Upravno je bila razdeljena na 25 okrajev ali srezov, med katerimi je bil tudi Krški. Ena od dvajsetih občin omenjenega okraja je bila tudi Kostanjevica. Po podatkih Krajevnega leksikona Slovenije, izdanega aprila 1937, je merila 6555,79 ha in je štela 2922 prebivalcev, ki so živeli v 569. hišah. Nadalje v omenjenem leksikonu za občino Kostanjevica piše: »Prebivalstvo se ukvarja s kmetijstvom. Glavna gospodarska panoga je prašičereja, ki da nad 60% prašičev na prodaj. Zelo je razvito tudi perutninarstvo in prodaja jajc. Tudi govedo se močno goji. Mleko se nosi v mlekarno v Kostanjevici. S konjerejo se zelo bavita Koprivnik in Malence. Poljski pridelki se porabijo doma. Važna sta vinogradni-

štvo in sadjarstvo, ki producirata tudi za prodajo. Vinske gorice so omejene na spodnja pobočja Gorjancev. Naselja so tu večinoma razloženega tipa med vinogradi in zidanicami. Opatova gora je porasla z bukovim gozdom, ki ga izkorišča šumska uprava v Kostanjevici/.../Glavna prometna žila je državna cesta Ljubljana-Zagreb, kateri se tu pridruži banovinska cesta z one strani Krke. V Gorjance vodi več lokalnih cest.«

V takem svetu se je rodil in odraščal moj sogovornik, Janez Miklavž, ki mi je pripovedoval svojo življenjsko zgodbo. Rojen sem bil 15. maja 1930 v Kočariji in sem bil med devetimi brati in sestrami najstarejši. Najmlajši med nami je leta 1952 rojeni Silvo, ki je na pogorišču stare stavbe zgradil novo hišo. Prvo leto življenja sem preživel v Kočariji, pri maminih starših s primkom Švalj. Ko se je mama poročila, smo se preselili v Erjavčevo (Pencatovo) staro hišo na Velike Vodenice. Pozneje nam je stari oče dal nekaj zemlje, kjer je bil vinograd in zidnica. V tem okolju sem preživel naslednjih pet let, nakar smo se preselili k maminim staršem, k stari mami in staremu atu. Tam sem ostal do leta 1944. Oče je izhajal iz družine Penca

z Velikih Vodenic. Po domače se je pri hiši reklo pri Jeričkovih. Družina Miklavž naj bi domnevno izhajala iz severne Italije, od koder so v Napoleonovih časih, pred približno 200 leti, pribežali v te kraje. Iz Furlanske ravnine v podgorjanske griče, kjer se je dobro videlo na ravno Krško polje. Stari ata se je še pred prvo svetovno odpravil, kot številni drugi Slovenci, čez lužo, v obljubljeni deželo Ameriko. Res da se je z njegovim zaslužkom precej izboljšalo materialno stanje družine, vendar ga je hrepenenje po domu leta 1919 prignalo nazaj v domače hribe. Vrnil se je z zajetnim kupčkom prihrankov. Še ko je bil v Ameriki, je pisal stari mami: »Če bo le kaj naprodaj, kupi!« Očitno ga je že prevzel kapitalistični duh, ki je močno preveval takratno Ameriko. Tako je kupila Gabrovco in Dolinco, Hrib pa je stari ata dobil za doto. Pri Erjavčevih mu je bil zagotovljen tudi preužitek. Še dobro, da je bilo tako, kajti gospodarska kriza, še bolj pa obe okupaciji med drugo svetovno vojno, sta močno zarezali v prihranke. V času italijanske, kasneje nemške zasedbe in menjave različnih plačilnih sredstev, najprej lir, kasneje mark, je skoraj vse privarčevano šlo v nič.

Velike Vodenice, kjer smo živeli, so leta 1931 štejele 64 prebivalcev. Vas je bila raztresena med vinogradi in sadovnjaki po pobočju Opatove gore. Skozi naselje se je med lesenimi in s slamo kritimi hišami vila ozka, kmečka pot. Tudi zaradi slabega prometa ni bilo nikakršne potrebe po širšem vozišču. Za vozove, ki so bili edino prometno sredstvo, je bilo zadosti prostora. Med sosednjo vasjo Ržišče in Velikimi Vodenicami je bila »štirna«. Voda iz izvira je bila namenjena za oskrbo prebivalstva in za napajanje živine. Drugače pa so vaščani uporabljali tudi kapnico. Kljub temu da smo se pri vodnjaku večkrat srečevali, je bilo središče vasi pri vaški kapelici. Zgrajena je bila že v prvi polovici 19. stoletja, kar kaže tudi letnica na ostrejšu. Ob obnovi, leta 1905, so ji dozidali tudi zvonik. Ljudje so se v teh hribovskih vaseh preživljali v glavnem z živinorejo in poljedelstvom. Goveja živina je dajala mleko, ki so ga nekateri prodajali v

VODENIČANI, FOTOGRAFIRANI PRED GOSTILNO KUNTARIČ V ČASU BIRME, 1. MAJA 1938. V PRVI VRSTI Z LEVE IVAN LAKNER Z BOTROM JANEZOM MIKLAVŽEM STAREJŠIM, STRIC FRANCE, BOTER JANEZU MIKLAVŽU, PENCATOVA NEŽKA, BOTRCA ANĀELCI PENCA, BIRMANEC LAKNERJEV ALOJZ IN BOTER HODNIKOV SLAVČK.. | FOTO: OSEBNI ARHIV

kostanjeviško mlekarno. Vole so uporabljali kot delovno živino. Na njivah so pridelali vse potrebno za v lonec pa tudi za prehrano prašičev in pernatih živali. Iz samorodnice, ki so jo gojili v vinogradih, so stiskali vino zgolj za domačo uporabo. Naše območje bi lahko imenovali kar sadni hribi, saj so tod odlično uspevale vse vrste sadja: od češenj, hrušk, jablan, sliv pa še česa. Pozno jeseni se je kadilo iz kotlov, v katerih so kuhali razne vrste sadnega žganja od hruškovca, slivovke, sadjevca, do češnjevca žganja, ki je bilo najbolj cenjeno. V sušilnicah, ki jih je imela skoraj vsaka druga hiša v vasi, so sušili sadje, s katerim so se sladkali pozimi, ko je zaradi mraza telo potrebovalo več energije. Sušeno sadje je bila hrana revežev, hkrati pa vir vitaminov in mineralov, ki smo jih v tem letnem obdobju zaužili tudi s kislim zeljem in repo. Spominjam se, da sem si žepe večkrat nabasal s krhlji, ki pa jih je na poti v šolo kaj hitro zmanjkalo. Gozd okoli nas je dajal les za gradnjo in popravilo hiš in gospodarskih poslopij, izdelavo pohištva in drugih reči, ki smo jih uporabljali na kmetih. V njem smo grabili listje za steljo živine, nabirali gozdne sadeže, med katerimi je bil najbolj slasten kostanj. Ker je zelo škrobnat smo, z njim krmili tudi prašiče. Precej ga je šlo tudi v prodajo na ljubljansko tržnico. Odkupovala ga je Malejeva Urška z Vodenic. Spomladi in jeseni so bile zanimive gobe, predvsem jurčki, lisičke, dežnikarice in zelene golobice,

ki smo jih pekli kar na razgreti plošči štedilnika.

Se je pa ob gozdu razvilo tudi oglarstvo. Ta oblika obrti je nekaterim kmetom pomenila pomemben dopolnilni vir dohodka. Na Vodenicah sta se s kuhanjem oglja ukvarjala predvsem Štajerčeva in sosed Gorenc (hribski). »Ogelnco« ali kopišče sta postavljala na jasi v bližini gozda. Za pripravo sta uporabljala hlodovino in debelejšje veje bukovega, občasno tudi gabrovega ali javorjevega lesa. Delo je bilo dokaj zahtevno in zamudno, saj je bilo od postavitve kope do konca celotnega postopka potrebno kar mesec ali še kakšen teden več prebiti noč in dan ob njej in biti pozoren, da se ne vžge. Oglje so kupovali predvsem kovači iz bližnje okolice. Druga dejavnost, ki so se je lotevali v naših hribih, je bilo apnarstvo, saj je surovine, iz katere nastaja apno, v Gorjanjih več kot dovolj. Tega težkega dela so se, tako kot oglarjenja, lotevali v družinah, kjer je bilo veliko pridnih, fantovskih rok. Apno so žgali pri Vidmarju in Gašpirjevih, ki so imeli apnenco na Flanešču skupaj s Štajerčevimi. Najprej je bilo treba nabrati kamenje in ga v apnenico natančno vložiti ter oblikovati obokano kurišče, vrh ali kapo pa premazati z apnom ali zatesniti z glino. Ko je bila naložena do vrha, so zazidali vhod in skozi majhno odprtino kurili, ponavadi tri do pet dni, ponoči in podnevi. Po končanem delu so vrata kurišča zazidali in počakali nekaj dni, da se

je apnenica ohladila. Apno, ki so ga uporabljali za pripravo malte in za pleskanje, je šlo kar dobro v promet. Posebno veselje pa se je v tistih, ki so imeli v sebi bolj izražen lovski nagon, prebudilo v začetku jeseni, ko so se pojavili polhi. Že spomladi so po brsti drevja prepoznali, ali bo na bukvah in gabrih obrodil žir. Polšji lov se je pri nas začel septembra, ponavadi na kvatarno nedeljo, trajal pa je vse do vseh svetov v začetku novembra. Kar se letnega časa tiče pravijo, da je te nočne glodalce možno loviti, dokler sova poje, ko umolkne, gredo tudi polhi spat. Ljudje so vedeli povedati, da je bil najboljši lov za sv. Urško, 21. oktobra. Vse je bilo pa seveda odvisno od hrane in vremena. Brez žira jih ni bilo na spregled. Ob topli jeseni so bili dlje časa zunaj, če je pritisnil mraz in ni odnehal nekaj dni, so se kaj hitro umaknili v svoja dupla na zimsko spanje. Vsak polhar je imel svoj rajon in nerad je svoje lovišče kazal drugim. Pasti so bile narejene iz starih, odsluženih loncev, ali lesenih škatel, brez dna, s posebnim mehanizmom, ki je spustil polha v lonec, ven pa ne. Zgornji del lonca je bil pokrit s pločevinastim pokrovom. Pasti je lovec začel postavljati v mraku, vse pa so bile na svojem mestu že v trdi temi. Noč je bila kratka, saj je moral biti že zarana nazaj v gozdu. Strah pred tem, da mu ne bi kakšen nepridiprav pobral plen, mu ni dal spati. Jutranje delo je bilo najslajše. Dvigal je pokrove, vsako past posebej, ter pogledal in ocenil ulov. Če je bila kosmata živalca dovolj težka, jo je vrgel v vrečo, v nasprotnem primeru pa na svobodo, kjer se je mastila do naslednjega ulova. Se je pa zgodilo, da so polharji medse povabili kakega gosta. V tem primeru so noč preživel v gozdu ob tabornem ognju, kjer so ob jedači in pijači ter pripovedovanju zgodb čakali, da je jutranja zarja ožarila nebo. Takrat so se polhi, ki so preživel nemirno noč, poskrili v svoja skrivališča.

Uplenjene živalce so po navadi odrli in kožuščke prodali. Iz njih so izdelovali topla pokrivala, polhovke, ki so bile tako značilne za prebivalce Kranjske dežele. Okusno in mastno meso so spekli in polšjo mast spravili kot zdravilo za celjenje ran pri ljudeh in živalih. Ko se v meni včasih prebudijo spomini iz mladosti, se v njih pogosto pojavi oče v vlogi polharja. Spominjam se, da so bili časi, ko je prinesel domov tudi več deset polhov.

MIKLAVŽEVA DRUŽINA, LETA 1958. V ZADNJI VRSTI OD LEVE PROTI DESNI: ANICA, ŠTEFKA, JOŽE, MICI, FRANCE IN NAJSTAREJŠI SIN IVAN. PREDNJA VRSTA OD LEVE TONE, MAMA JOŽEFA, NAJMLAJŠI SIN SILVI, ATE JANEZ IN JOŽI. | FOTO: OSEBNI ARHIV

Mama jih je pečene zalila z mastjo. V posodi jih je bilo več sto. Včasih sem tudi sam v Gabrovci kakšnega ujel. Leta 1937, ko je bil nastavljen novi ravnatelj, Stanko Gajšek, so me odpeljali v dolino, kjer sem v Državni ljudski šoli v Kostanjevici na Krki postal prvošolec. V času, ko se je začelo moje obdobje razsvetljenstva, je tudi Kostanjevica dobila elektriko. Posebej zabavna je bila vsakodnevna pot v šolo, saj nas je kar blizu dvajset, različnih starostnih stopenj, iz Ržišč in Velikih Vodenic gulilo šolske klopi. Štirje Jeričkovi, trije Luknarjevi, Malejevi, Gorenčev (hribski) Lojze, Goričkova Betka, Štefanovi ... Na Vodenicah je bilo res veliko otrok. Pouk je bil tudi ob sobotah. Spominjam se, da je tega leta jesensko deževje povzročilo mnogo plazov, ki so naredili veliko škode. Tudi Krka je večkrat prestopila bregove, malo pred božičem je bil zaradi narasle vode prekinjen celo pouk. V spominu mi ostaja tudi 1. maj 1938, ko je bila v Kostanjevici birma. Pred šolo smo učenci pričakali slavnostnega gosta, prevzvišenega

škofa Gregorija Rožmana, ki ga je pozdravil upravitelj šole. V prvem razredu me je učila upraviteljeva žena Stana Gajšek, kasneje pa so za mojo učenost skrbele še Mesečeva, Likarjeva, Jesihova in Plojeva. V spominu sta mi ostala tudi Jože Jankovič in katehet France Šeškar. Šolo sem rad obiskoval in bil učno zelo uspešen, kar me je večkrat reševalo, še posebej pri učiteljici Ivi Mesec, pri kateri je bil včasih na kolenih kar cel razred. Ker sem rad sodeloval pri pouku in redno dvigoval roko in ji postregel z zadovoljivim odgovorom, se ne spomnim, da bi bil kdaj kaznovan. V klopi sva sedela skupaj z Božom Gačem, sinom trgovca iz Kostanjevice. Če sem kdaj potarnal, da česa nimam, mi je naslednji dan že prinesel. Barvice na primer, ki so bile 10 dinarjev in za katere starši enostavno niso imeli. Pa mi jih je Božo poklonil. Pred leti, ko smo imeli obletnico šole, ga ni bilo zraven. Nas je pa iz Avstrije, kjer živi, pisno pozdravil in napisal, da se slovesnosti žal ne more udeležiti. Ko so šolo zasedli Italijani, je pouk v nekaj

učilnicah potekal do maja leta 1942. Ker so šolsko poslopje večkrat obstreljevali in je bila nevarnost za učence prevelika, je bil pouk v šolski zgradbi prekinjen. Iz šole se je moral izseliti tudi ravnatelj. Do spomladi leta 1942 vojne, ki je doletela našo deželo, še nismo čutili kot nekaj zelo tragičnega. V vasi je bila pod poveljstvom capa nastanjena italijanska posadka, ki je štela pet vojakov. Postojanki sta bili v Malejevi in Erjavčevi hiši, ki je danes ni več. Jeseni 1942 me je po očesu s tanko palčko udarila sosedka Jevnikarjeva, po domače Štajerčeva Francka, kar je na začetku le zaskalelo, kasneje pa so se pojavile težave. S staro mamo sva jo s prepustnico, ki so

ški komandi v Kostanjevici, peš mahnila v novomeško bolnico. Na Ratežu naju je ustavila patrolja, v kateri je bil eden od petih Italijanov, ki so služili vojsko na Vodenicah. Še danes ga vidim, kako je s prepustnice na glas prebral Velike Vodenice in dodal: » Tu smo bili mi.« Vojak bele garde, ki je stal zraven, pa je le začudeno gledal. Bolnica, v katero sva bila namenjena, je delovala v kupljenem gradiču nad Krko, v novomeškem predmestju Kandija. Bila je v rokah usmiljenih bratov, ki so zdravstvene usluge prebivalcem Dolenjske nudili brezplačno. Preživljali so jo darovi dobrotnikov. Po vpisu med bolnike in nastanitvi se je morala stara mama posloviti. Ob slovesu me je objela, na hitro odmaknila pogled, da se ne bi ustrašil njenih solz, in se odpravila peš proti domu. Bog ve, kaj je na poti domov razmišljala. Poškodba je bila precej huda in še sreča, da ni bilo z menoj nobenega domačih, ki bi v mojem imenu podpisal, da mi oko ven vzamejo. Ker so zdravniki videli, da bo potrebno zahtevnejše zdravljenje, so me že po nekaj dneh poslali v Ljubljano, kjer naj bi me operirali. Zgodaj zjutraj, še v trdi temi, me je eden od bratov pospremil na železniško postajo Kandija. Že na poti me je podučil, kaj naj naredim in kam naj grem, ko bom prišel v veliko mesto. Da naj vprašam ljudi, če bo treba, mi je svetoval. Ko pa je na postajo prispil vlak, mi je dal v roko kuverto z dokumenti, zaželel srečno in stal na peronu, dokler ni kompozicija izginila za ovinkom. Ob misli na tiste čase si ne morem kaj, da ne bi bil ponosen nase. Star dvanajst let, z enim očesom in pol, pa takole sam v Ljubljano. Res sem moral biti korajžen. V Ljubljani sem ostal približno dva meseca in zdravstveno stanje se mi je ob dobri oskrbi slovenskega zdravstvenega osebja precej izboljšalo. Njim se imam zahvaliti, da imam oko še danes. Po približno dveh mesecih hospitalizacije so me odpustili. Teta, ki je živela v Ljubljani, se je dogovorila s sestro kovača Gorenca, da me bo pospremila domov v Kostanjevico. Tudi ona si je želela videti brata, ki je imel kovačijo sto metrov od križišča današnje Ljubljanske in Grajske ceste. Ker sem bil še mladoleten, je na ta račun dobila dovolilnico za potovanje. Do Novega mesta sva potovala z vlakom, od tod do Kostanjevice pa naju je pripeljal avtobus. Vojna, ki sem jo gledal še vedno z

VESELO POČITNIKOVANJE Z MLAJŠIM BRATOM FRANCETOM V PORBČU, LETA 1958. | FOTO: OSEBNI ARHIV

otročimi očmi, je prinesla v vasi pod Gorjanci strah in nemir. Vsakodnevni ritem so prekinjali neljubi obiski različnih vojska. Partizani, ki so izhajali iz domačih logov, so se v vasi pojavili spomladi leta 1942. Bili so že organizirani. Postojanko so imeli v Lužah in na Vrheh. Med ljudi so v začetku vlili kar nekakšen optimizem. Kljub temu da niso nosili uniform, smo jih prepoznali po preprostih, trirogelnih, ozkih in podolgovatih kapah, ki naj bi s tremi vrhovi simbolizirale slovenski nacionalni simbol Triglav. Brez zvezde, s slovensko zastavico, so bile značilno pokrivalo slovenskih partizanov. Kasneje je bila triglavka zamenjana z nekoliko drugačno kapo, imenovano po Titu, titovka. Jeseni 1942 je potekala italijanska ofenziva in skozi vas je korakalo kar nekaj sto vojakov. Šli so mimo nas na Oštrc. Meseca avgusta so italijanska letala bombardirala Črnečo vas. Istega leta so se pojavile tudi vaške straže in z njimi novi oboroženci in streljanje. Ker sem bil kar nekaj časa v bolnici v Ljubljani, nisem bil na tekočem z dogodki. Vem, da so streljali eni in drugi. Spominjam se, da so nekako meseca julija 1942, preden sem šel v bolnico v Ljubljano, Italijani iz Šentjerneja obstreljevali sosedno vas Ržišče. Dve topovski granati sta zažgali hiši Martina Furarja in Franceta Župana, ena pa je zadela tudi poljsko stranišče pri Erjavčevih, ki je končalo v plamenih. Smo se pa bolj kot Italijanov bali Nemcev in domobrancev.

Enkrat, ko sem star približno štirinajst let stal pred domačo leseno hišo, je mimo prišla skupina domobrancev. Eden od njih me je vprašal, če imam kakšno puško. »Imam«, sem rekel in stekel po očetovo nabijačko, skrito v »prešnci«. Neuporabna enocevka domače proizvodnje, za katero so uporabljali doma narejeno strelivo, pa na vojaka očitno ni naredila posebnega vtisa. Iztrgal mi je orožje z rok, me mrko pogledal in me z vso močjo sunil v zadnjo plat.

Po kapitulaciji Italije, septembra 1943, je v naše kraje prišla nemška vojska, ki je 21. oktobra 1943 začela veliko ofenzivo, s katero je hotela uničiti partizansko gibanje v tem delu Slovenije. Dan je bil res vražji, saj so tega dne streljali tudi nedolžne talce v Kostanjevici, Šentjerneju in na Prekopi. Ljudje so se bali nemške nepopustljivosti in strogosti. Z njimi se ni dalo nič dogovarjati in barantati. Spomnim se leta 1944, ko sem imel vnetje slepiča. Mama me je pospremila v Kostanjevico na nemško komando, kjer sem dobil prepustnico in eden od Nemcev me je z motorjem peljal v brežiško bolnico. Tam me je operirala zdravnica, kočevarska Nemka. Po desetdnevnem okrevanju so me v Kostanjevico spet pripeljali z motorjem do mostu, me odložili in peš sem se sprehodil do komande na otoku, nato pa domov na Vodenice. V bolnici je bil tudi gostilničar in mesar Kržičnik, ki je imel gostilno nasproti starega župnišča.

Istega leta sem bil spet na zdravniškem pregledu v Ljubljani. Ko sem takole taval po Ljubljani, sem na cesti srečal domačina z Vodenic, ki je bil pri domobranski policiji. Sprva kar nisem mogel verjeti, da je res, ko pa sem ga poklical po imenu, se je ozrl in tudi on mene prepoznal. Rekel sem mu: »Poslušate stric, kako naj pridem brez dokumentov iz Ljubljane domov?« »V Šentvid bo treba, kjer je meja, in neopazno mimo stražarjev, potem pa na vlak za Steinbrück (Zidani Most) in naprej do Kostanjevice.« Tako sem tudi naredil. V Šentvidu sem imel srečo, na vlaku pa sem se potuhnil in tiho čakal, kaj bo. Ko sta prišli dve sprevodnici ter zahtevali vozno karto in dovolilnico, je bilo pa miru in heca konec. V Zidanem Mostu sta me odpeljali na komando, ki je bila na postaji. Tolmaču, ki je prevajal v nemščino, sem povedal, da se vračam iz ljubljanske bolnice domov na Vodenice pri Kostanjevici. V prostoru, kjer so me zasliševali je bila skupina vojakov ravno na kosilu. Jedli so rižoto in solato, krožnik z jedjo so ponudili tudi meni. Najbrž so videli moje lačne oči. Potem so me vkrkali na kamion, ki je peljal proti Kostanjevici. Na prikolicu je bilo še nekaj Kostanjevičanov, med katerimi sem prepoznal učitelja Jankoviča. Preden sem se vkrkal, sem prosil Nemce, ki so bili tako dobri z mano, da mi dajo dovoljenje, s katerim bi prišel čez kostanjeviški most. »Tako kot si brez dokumentov prišel iz Šentvida, se znajdi tudi v Kostanjevici,« mi je zabrusil tolmač in me nagnal na tovornjak. Veselje, da bom spet doma, se je mešalo z napetostjo, kako bom prišel čez most. Vsak kilometer je bilo huje. Ko pa je kamion ustavil in so nas postavili na cesto, je srce bilo kot noro. V trenutku sem se odločil. Samozavestno in lahkih nog sem pk, pk, pk, odkorakal mimo stražarja čez most, ne da bi se oziral nazaj. Zgleda, da sem ga s svojo odločnostjo prepričal, ali pa je bila le sreča. Strah, ki sem ga doživljal, je bil samoumeven, saj se je v domači vasi govorilo, da so Kotarja z Griča in še nekoga z Vodenic prijeli in internirali v Nemčijo, ker nista imela dokumentov. Ko danes pomislim na ta dogodek, se mi dozdeva, da sem bil ravno prav star, da sem že bil malo korajžen in ravno prav mlad, da me niso gnjavili. Praviijo, da sreča spremlja hlabre, v kar verjamem še danes. V ljubljanski bolnici so me zaradi

JANEZ MIKLAVŽ V VLOGI SLAVNOSTNEGA GOVORNIKA NA GASILSKEM PRAZNOVANJU V LJUBLJANI, LETA 1980 | FOTO: OSEBNI ARHIV

očesa sprejeli dvakrat. Ko so me odpustili, sem nekaj dni preživel pri teti, ki je bila v Ljubljani poročena. Z možem sta imela še dve hčeri, z mojim prihodom nas je bilo pet. Vse bi bilo lepo in prav, če ne bi bila vojna in hrana na karte, ki so jih dobili le stalno prijavljeni na tem naslovu. Ker sem se počutil da sem, kljub temu da mi tega niso nikoli pokazali, nekakšen višek, sem se vedno potrudil, da sem čim prej zbrisal domov. S hrano se je varčevalo tudi v bolnici. Mladenič mojih let, ki ima poškodovano oko, drugače pa mu nič ne manjka, bi pojedel vruga in pol. Pa ni bilo. Tudi sestram usmiljenkam, ki so nas stregle, ni bilo lahko gledati lačnih bolnikov. Večkrat mi je ena od njih, kot da ima slabo vest, na skrivaj v roko stisnila kakšen piškot. Mi je v trajnem spominu ostal dogodek, ki se je zgodil 31. junija 1943. V vas je nekdo iz šentjernejskega konca pripeljal četverico oboroženih belogardistov, ki so se skrili za vodnjak in nekoga čakali. Tistega, ki jih je pripeljal, sem videl, ostalih štirih pa ne. Nedolgo za tem so prišli iz hoste po bregu štirje partizani: komandant vzhodnodolenjskega odreda Tone Kambič, Janez Berdik, Anton Tomšič in Janez Remus. Bil sem nedaleč stran, pod Ržiščem, ko je kar naenkrat začelo pokati in po zraku so žvižgale krogle. Potuhnil sem se in obmiroval, dokler streljanje ni ponehalo. Potem smo se pa kar hitro zbrali radovedni mulci in tekli gledat, kaj se je zgodilo. Videli smo Kambiča in Tomšiča, ki sta mrtva ležala na tleh, ob njiju pa še hudo ranjenega Berdika, ki ga je hotel eden od napadalcev pokončati z nožem. V tistem trenutku, še sam ne vem od kod, se je tam znašla Erjavčeva, ki je z glasnimi kriki preprečila še eno smrt in ranjenca za nekaj ur rešila. Nas so napadalci nagnali z mesta dogodka, vse tri žrtve pa naložili na voz ter se z njimi odpeljali proti Šentjerneju. Ranjeni Berdik je nekje na poti umrl, ravno tako pa tudi četrti borec Remus, ki je bil težko ranjen v trebuh. Z zadnjimi močmi se je privlekel na njivo, od koder so ga odnesli v Štrajbus, kjer je izdihnil. Še isti večer so ga partizani odnesli domov na Oštrc. Že takrat se mi je zdelo, danes pa sem popolnoma prepričan, da so štiri življenja ugasnila zaradi izdaje. V spomin na žalostni dogodek danes stoji pod vaškim vodnjakom spomenik. Moj ata se v vojni ni vključil nikamor. Partizani tiste, ki

so delali doma, niso posebej vabili, pa tudi za drugo stran očitno ni bil posebej zanimiv. Sem ga pa večkrat videl, da je ob prihodu domobrancev kar na hitro pobegnil v gozd. Oborožene priškele smo občasno pogostili, kar je bilo seveda lažje kot oditi z njimi. Po osvoboditvi sem se leta 1946 zaposlil v Kemični tovarni Ljubljana, kjer sem ostal le nekaj mesecev. Ker mi delo ni posebej odgovarjalo, vedel pa sem tudi, da zmorem še nekaj več, sem se vpisal v živinorejsko veterinarsko šolo v Kočevju. Po končanem izobraževanju sem se zaposlil na ministrstvu za državne nabave. V letu dni, ki sem jih preživel na tem delovnem mestu, sem hodil po Sloveniji in v času obvezne oddaje pobiral pri kmetih živino. Kar neprijetno delo, ki sem ga res s težavo opravljal. Sledil je odhod k vojakom v Han Pijesak, kjer sem dve leti služil domovini. Po vrnitvi sem se spet odpravil v Ljubljano, kjer sem iskal zaposlitev. Ob neki priložnosti sem na cesti srečal nekdanjega sodelavca, s katerim sva bila sošolca na veterinarski šoli v Kočevju. Zaposlen je bil kot kadrovik v Slovenijavinu. »Pridi k nam,« je rekel, ko sem mu povedal, da sem se vrnil iz vojske in iščem delo. Vendar sem

službo, ki sem jo začel oktobra leta 1952, obdržal le pol leta. Je bila pa zaposlitev v Papirnici Vevče trajnejša, saj sem v tem podjetju ostal 23 let in se pri šestdesetih upokojil. Vseskozi sem bil tudi član Prostovoljnega gasilskega društva Papirnice Vevče, kjer sem ostal aktiven približno 40 let. Bil sem tudi predsednik Občinske gasilske zveze Moste-Polje. Že kmalu po prihodu v Ljubljano sem se poročil in moji obiski domačega kraja so bile vedno redkejši. Pripeljal sem se le ob večjih praznikih in ob smrti očeta ter matere. Na domotožje sem počasi pozabil. K temu je prispevala tudi hiša, ki sva jo z ženo začela graditi že leta 1960 in je postala najin dom. Danes, ko nisem več najbolj varen voznik, me na Vodenice pripelje hčerin mož. Čeprav sem se v Ljubljani že povsem ukoreninil, pa se ob obisku mojih hribov v meni naseli neka čudna toplina. Zadnjič, ko sem pod večer sedel sam na dvorišču pri najmlajšem bratu Silviju in je v dolino zapihal večerni veterc, me je grela ravno ta toplota.

| JANEZ ZAKŠEK

JANEZ MIKLAVŽ Z ŽENO MARO V LJUBLJANI, NOVEMBRA 2013 | FOTO: JANEZ ZAKŠEK

28. KOSTANJEVIŠKI TEK

28. Kostanjeviškega teka se je letos udeležilo 174 aktivnih tekačev iz vse Slovenije in sosednje Hrvaške. Na 9 km progo se je podalo 119 tekačev, v mlajših kategorijah, na razdaljah 250, 500 in 1000 m, pa je tekmovalo 50 otrok, starih do 15 let. Pohoda se je udeležilo 5 pohodnikov. Tekmovanje, ki je potekalo v 26. starostnih kategorijah, je štelo za pokal Dolenjskega lista in za pokal Občine Kostanjevica, vključeno pa je bilo tudi v akcijo Slovenija teče.

Idealno vreme za tek je prispevalo tudi k novemu rekordu proge. 9 kilometrov dolgo progo je najhitreje pretekel **Jan Breznik**, AK Velenje, s časom 29 : 59 in tako za 6 sekund izboljšal lastni rekord iz leta 2010, drugi je bil **Boštjan Vimpolšek**, ŠD Posavje, (30:56), tretji pa član Slovenske vojske **Aleš Žontar** (31:09). V ženski kategoriji je zmagala šele 13 - letna **Karin Gošek**, AK Sevnica, z odličnim časom 35:15, druga je bila **Mateja Mlinar**, Slovenska vojska (37:52), tretja pa **Marjeta Stržinar** iz Novega mesta (39:48).

V tekmovanju za pokal Občine Kostanjevica na Krki je nastopilo 11 tekmovalcev, od tega le 1 ženska. V kategoriji moških do 30 let je zmagal **Gregor Bučar** (37:53), drugi je bil **Marko Bučar** (39:42), tretji pa **Miha Pešič** (45:55). V kategoriji moških nad 30 let je zmagal **Janez Polovič** (34:01), drugi je bil **Matjaž Drmaž** (42:16), tretji pa **Boris Polovič** (45:01). Pri ženskah je bila najhitrejša **Iva Molek** (44:35).

Tekmovalci v treh najmlajših kategorijah so tekmovali na stadionu. Polovica od skupno 50 tekmovalcev je bila iz Kostanjevice. Pogrešali smo predvsem tekmovalce najmlajših dveh kategorij, ki smo jih na stadionu našli le peščico. Otroci iz OŠ Jožeta Gorjupa so dosegli naslednje uvrstitve: v kategoriji deklic do 5 let je bila prva **Iris Metelko**, druga pa **Naja Polovič**. Med deklicami, starimi 6 do 7 let je bila **Nika Klemenčič** tretja. Med dečki v starosti 6 do 7 let je bil prvi **Tom Metelko**, drugi **Žiga Luštek** in tretji **Janez Kekič**.

V kategoriji deklic (8 do 9 let) je bila **Evelin Luštek** druga, med enako starimi dečki dečki pa je bil **Gašper Simič Hrovat** tretji. V starosti 10 do 11 let je bila med deklicami prva **Taja Kržičnik** in tretja **Ana Kekič**. Med dečki je bil **Matej Škoda** prvi in **Blaž Tomšič** drugi. V starosti 12 do 14 let je bil med dečki **Aljaž Urbanč** drugi,

med deklicami pa **Pia Urbanč** druga, **Zala Kržičnik** pa tretja.

Veliko športnih užitkov do naslednje prireditve.

| BORIS POLOVIČ,
PREDESEDNIK ŠD KOSTANJEVICA

KOSTANJEVIŠKI TEK - NAJMLAJŠI | FOTO: MATEJ JORDAN

KOSTANJEVIŠKI TEK | FOTO: MATEJ JORDAN

JESEN NA TAMALEM PLAC 2013

Vsakoletna tradicionalna prireditev »Jesen na tamalem plac« (oziroma letos prireditev na novem plac) je potekala v sklopu 8. regate okoli kostanjeviškega otoka. Regato, ki se je udeležilo 160 tekmovalcev v različnih kategorijah, sta organizirala Kajak kanu klub Čatež in Športno društvo Kostanjevica na Krki.

Tekmovalne kategorije:

K-1: cicibanke, ml. deklice, st. deklice,

ml. mladinke, mladinke, članice

K-2: cicibani, ml. dečki, st. dečki, ml.

mladinci, člani, veterani, turisti

C-1: ml. dečki, st. dečki, st. deklice,

mladinci, člani

C-2: turisti, turisti-mix

C-8: medklubsko tekmovanje in medkrajevno tekmovanje Občine Kostanjevica na Krki

Odvijala se je tudi promocijska tekma v SUP-u (Stand Up Paddling- stoječe veslanje) in v okviru JESENI NA TAMALEM PLAC, veslanje z lesenimi tradicionalnimi kostanjeviškimi čolni (veslanje štirih tekmovalcev).

Na veslanje v osmercih (merjenje moči med kostanjeviškimi vasm) so bile prijavljene naslednje posadke:

- OTOČEK (I. mesto)
- OTOK (II. mesto)
- MALENCE (III. mesto)
- CELINA (IV. mesto)

Prijavljene moške ekipe:

- MALENCE (I. mesto)
- TABALUGA (II. mesto)
- OTOK KOSTANJEVICA (III. mesto)

Tekmovanje s tradicionalnimi lesenimi kostanjeviškimi čolni:

- EKIPA JERELE (Marjan Jerele, Uroš Bršec, Gorazd Šošter, Lea Marija Colarič Jakše) – I. mesto
- EKIPA DROBNIČ (Miro Drobnič, Marjana Drobnič, Matej Drobnič, Rok Drobnič) – II. mesto
- EKIPA BEŠEVIČ (Srečko Beševič, Franc Svetec, Andrej Božič, Igor Pucihar) – III. mesto
- EKIPA LISEC (Mitja Lisec, Valentina Lisec, Robi Kostanjšek, Nika Kostanjšek) - IV. mesto

Na tekmovanje v vlečenju vrvi je že tradicionalno I. mesto zasedla ekipa s Prekope, vseh prijavljenih ekip je

bilo 9.

Vreme je bilo več kot odlično za takšno prireditev in jesenske dobrote, ko je na stojnicah zadišal pečen kostanj in se je k jesenskim sadežem odlično podal kozarec ali dva dobrega mošta.

Če prireditev pogledamo skozi dobiček pripravljavcev, res ni kaj dosti pokazati, je pa zato toliko večji izkupi-

ček z vidika tradicije in prepoznavnosti kraja. Zavedati se moramo, da bo morda ravno ta preprosta domačnost prireditve v bodoče k nam pripeljala še več udeležencev iz drugih krajev.

| ANA DROBNIČ

PRIPRAVE NA VESLANJE | FOTO: MATEJ JORDAN

PRIPRAVE NA VESLANJE | FOTO: MATEJ JORDAN

TRADICIONALNO TEKMOVANJE V LOVU RIB S PLOVCEM ZA »POKAL KOSTANJEVICE 2013«

V sklopu letošnjega praznovanja 60-letnice RD Kostanjevica na Krki smo ribiči organizirali tradicionalno tekmovanje v lovu rib s plovcem za »Pokal Kostanjevice 2013«. Tekmovanje je potekalo v nedeljo, 3. Novembra, na tekmovalni trasi v Jerovcah. Pomerilo se je 8 ekip, skupaj 40 tekmovalcev.

Udeležence je pozdravilo dokaj toplo, vendar oblačno in vetrovno vreme ter za ta letni čas razmeroma nizek vodostaj reke Krke. Tekmovalni dan se je začel ob sedmih zjutraj z zborom udeležencev in žrebom. Po topllem zajtrku so se ob 10. uri tekmovalci podali na tekmovališče. Ulov je bil dober, kajti vsi tekmovalci so ob koncu ribolova imeli kaj pokazati. Skupaj je bilo ulovljenih dobrih 237

kilogramov rib, kar pomeni približno 6 kg rib na tekmovalca. Seveda so se ulovljene ribe po tehtanju, skladno s pravili tekmovanja, vrnile nazaj v Krko.

Po triurnem ribolovu je bil vrstni red ekip naslednji:

1. mesto: ekipa VDE Kostanjevica na Krki z ulovljenimi 41.650 grami ter 12 negativnimi točkami
2. mesto: ekipa RD Brežice z ulovljenimi 34.740 grami ter 18 negativnimi točkami
3. mesto: ekipa RD Brestanica – Krško z ulovljenimi 38.310 grami in 20 negativnimi točkami.

Med posamezniki so bili najboljši:

1. mesto: Zdravko BREGAR, član ekipe RD Brestanica - Krško, ki je ulovil

18.510 gramov

2. mesto: Srečko LAMUT, član ekipe VDE – Kostanjevica na Krki, z ulovljenimi 16.880 grami in

3. mesto: Tomaž VANIČ, član ekipe RD Kostanjevica na Krki, z ulovljenimi 16.610 grami.

Tekmovanje smo zaključili v gostilni »KMEČKI HRAM« s kosilom in podelitvijo pokalov, medalj in praktičnih nagrad.

Zahvaljujemo se vsem podjetjem in posameznikom ter Občini Kostanjevica na Krki, ki so s svojimi prispevki omogočili to tekmovanje.

RIBIČI | FOTO: ???

LIPA (*Tilia platyphillos*)

Lipa je rod listopadnih dreves z mehkim lesom in z listi srčaste oblike. Uvrščamo ga med plemenite listavce. Drevo doseže višino do 40 metrov in debelino do 4 metre. Življenjska doba tega drevesa je za razliko od drugih vrst precej daljša, saj lahko preseže tudi starost 800 let. Lipo krasi ravno in pravilno deblo s sivkasto-rjavo skorjo, ki je navpično razbrazdana. Listi so prepoznavne srčaste oblike, dolgi tudi več kot 8 centimetrov. Cvetovi značilno rumenkasto-zelene barve rastejo v socvetju, plod lipe, majhen orešek s pecljem, pa se konča s krilcem. Večina nabiralcev lipovega čaja ve, da lipa plodi avgusta.

RAZŠIRJENOST

Lipa je najbolj razširjena v centralni Evropi, od sredine Iberskega polotoka na zahodu do Črnega morja na vzhodu in na jugu do Grčije, medtem ko je na severnejših zemljepisnih širinah celine ni več mogoče najti. V Sloveniji so rastišča lipe različna. Največkrat drevo najdemo v mešanih listnatih gozdovih, gozdnih grapah, ob robovih gozdov ali v sestojih, kjer se je gmajna začela zaraščati, pogosto pa tudi v bližini kalov, vaških središč, cerkva ali pa v novo grajenih naseljih kot okrasno drevje. V Sloveniji uspevajo štiri vrste lip: lipa (*Tilia platyphillos*), lipovec (*Tilia cordata*), malolistna lipa (*Tilia parvifolia*) in velikolistna lipa (*Tilia grandifolia*).

UPORABNOST

Lipa ima zelo močne korenine, s katerimi zadržuje prst in tako preprečuje erozijo tal, se pravi varuje pred plazovi in zdrsi zemlje. Prav tako je pomembna za številna živa bitja. V duplih lahko gosti ptiče, polhe, netopirje ali podleske ter druge živali. V njeni krošnji se zadržujejo veverice in ptiči, ki tam tudi gnezdi. Lipa posredno vzdržuje ravnovesje med živimi bitji, hkrati pa je izredno pomembna medonosna vrsta.

Les lipe imenujemo lipovina. Lipovina je belo rumenkasta do rahlo rdečkasta, pogosto z zelenkastim tonom. V gostem tkivu so pogoste rjavkaste črte. Les je srednje gost in mehak ter prožen. Z lahkoto se oblikuje, zato so ga uporabljali za izdelavo gospodinjstkih

pripomočkov (lesene žlice), lesenih igrač ter cerkvenih lesenih kipov. Še danes je večina lesenih izdelkov, ki jih uporabljamo v vsakdanjem življenju iz lipovega lesa (embalaže, vžigalice, svinčniki ipd.).

Uporaba lipovih cvetov v kulinariki in ljudskem zdravilstvu se od starih časov do danes ni kaj dosti spremenila. Iz cvetov, ki jih nabiramo poleti, so že naše babice kuhale čaj, ki pospešuje potenje in znižuje povišano telesno temperaturo. Lipov čaj so kuhale tudi iz pozimi nabranega lipovega lubja. Vendar pozor! V literaturi se omenja možnost, da bi bila čezmerna raba lahko nevarna za srce, vendar ni pojasnjeno na kakšen način. Bolnikom s srčnimi motnjami se tako pitje lipovega čaja odsvetuje. Ker varnost lipovih cvetov ni potrjena in ni dovolj znanega o njegovi strupenosti, je bolje, da ga nosečnice in doječe matere ne pijejo preveč.

Naši predniki so po ranah posipali lipovo oglje, ki je služilo kot razkužilo, prav tako pa je bilo uporabno tudi za čiščenje zobovja. Lipov med naj bi pomagal pri vnetju dihal in proti angini.

SIMBOLNOST

Že v antiki je lipa starim Grkom in Rimljanom predstavljala simbol prijateljstva, znamenje zvestobe ter nežno, zvesto ljubezen. Pri ljudstvih srednje Evrope je bila lipa simbol življenja, zdravja, modrosti in pravičnosti. Številna evropska ljudstva so lipo povzdignila v obredno drevo, ki je bilo predmet čaščenja. Pod njo so se shajali starešine na svojih posvetovanjih, prirejale so se vaške veselice. Čaščenje lipe je bilo posebno razširjeno pri Slovanih. Tudi v slovenskem ljudskem izročilu je še zaslediti ostaline takšnega odnosa do lipe, predvsem v ljudskih plesih okrog vaške lipe na Koroškem, imenovanih kot rajanje oziroma rej pod lipo. Lipa ima torej poseben, simbolni pomen za Slovence. V mnogih slovenskih vaških skupnostih je bil običaj, da so na kamnitih sedežih vaščani obravnavali manjše medsebojne spore, sprejemali odločitve o medsebojni pomoči pri tekočih opravilih, volili, pod lipo pa so se med drugim zbirali na praznovanjih, veselicah in plesih. Lipa je tako pomembna središče skupnosti.

Ker dosežejo lipe visoko starost in zrastejo v mogočna telesa, je lip, ki jim pripisujejo večstoletno starost, v Sloveniji kar precej, najstarejše pa naj bi bile stare že kar okoli 700 let. Starodavne lipe ali skupine lip najdemo še danes ob vaških cerkvah, na grajskih dvoriščih, na vaških in mestnih trgih, kjer to drevo označuje prostor skupnega odločanja o skupnih zadevah.

V obdobju narodnostnega prebujanja Slovencev in naše rastoče narodne zavesti je postala lipa eden od simbolov slovenstva, za razliko od hrasta, ki naj bi bil simbol germanstva ali na primer breze kot drevesa, pripisanega Rusiji in Rusom.

V slovenski nacionalni ikonografiji sicer lipa nikoli ni bila posebej izpostavljena, so pa na primer lipovi listi ovijali žitno klasje v slovenskem predosamosvojitvenem socialističnem grbu.

Verjetno največji simbolni pomen, povezan z nastankom slovenske državnosti, nosi lipa, ki je bila pred dvajsetimi leti, na dan razglasitve neodvisnosti in državne suverenosti Republike Slovenije, zasajena na Trgu republike pred slovenskim parlamentom. Tradicija sajenja lip ob posebej pomembnih dogodkih, ki vsaj po izročilu sega še v srednji vek, se torej ohranja še danes, ne nazadnje tudi ob obiskih tujih državljanov, ki pogosto kje posadijo kakšno spominsko lipo.

ZANIMIVOSTI

Izročilo pripoveduje, da so lipe od nekdanj radi sadili ob posebnih priložnostih. Najstarejše naj bi bile zasajene že v času turških vpadov, na krajih, kjer so bili Turki premagani ali od koder so bili pregnani, zato so te lipe med ljudmi še danes znane kot 'turške lipe'.

Iz poznejših obdobjev pa vse do danes so ohranjeni nekateri parkovni nasadi lip, še zlasti pa lipovi drevoredi. Najznamenitejši med njimi je drevored 'Napoleonovih lip' v neposredni bližini Logatca, zasajen okoli leta 1810 v čast in spomin na poroko francoskega cesarja Napoleona Bonaparteja z avstrijsko princeso Mario Luizo. Dolg je skoraj dva kilometra, sestavlja pa ga 290 dreves.

Najmogočnejša slovenska lipa, mati vseh slovenskih lip, je Najevska lipa (Črna na Koroškem). Stara naj bi bila 770 let, njen obseg v prsni višini pa je

12,5 metra. Izročilo trdi, da se je pri Najevnikovi kmetiji zaraslo skupaj dvanajst lip, zato je ta lipa tako velika in mogočna. Od osamosvojitve Slovenije 1991 dalje se v spomin na zgoraj opisane ljudske običaje vsako poletje najpomembnejši predstavniki samostojne slovenske države udeležijo zdaj že tradicionalnega družabnega srečanja pod največjo slovensko lipo. Na seznamu naravnih vrednot Slovenije (približno 6000 naravnih vrednot), je več kot 1000 različnih lip po Sloveniji.

PESMI IN PREGOVORI

Lipa zelenela je (Davorin Jenko)

Lipa zelenela je
tam v dišečem gaju,
s cvetjem me posipala,
d'jal sem da sem v rajju.

Veje raztezavala
k nebu je visoko
meni pa je do srca
segala globoko.
Ptičice je lipica
v senčico vabila,
kadar ležal sem pod njo,
me je ohladila.

Revica pa je sedaj
skoraj ovenela,
cvetje listje zeleno
zima ji je vzela.

Spavaj, draga ljubica!
večno ne boš spala,
nova pomlad zelena
novi cvet bo gnala.

Zopet bodo ptičice,
ptičice vesele,
pesmi nam prepevale,
pesmi žvrgolele.

- Ob nevihti se hrasta, smreke in vrbe boj, pa raje pod bukvijo in lipo postoj.
- Kdor teče pred boleznijo, mu je lipov cvet lahko v korist; kdor pa za zdravjem, mu ta ne more biti v škodo.
- Dokler lipa cvete, ji ne manjka čebel.
- ...
- Je mehak ko lipov les.
- Star kot lipa.
- Drži se kot lipov bog

| ZBRALA ALJA PINCOLIČ

Spoštovane občanke in občani občine Kostanjevica na Krki

***Vsaka misel, beseda in dejanje krojijo
našo prihodnost.
Naj bodo misli pozitivne, besede iskrene
in dejanja pogumna.
Čarobne božične praznike ter vse dobro
v letu 2014.***

| MOJMIR PUSTOSLEMŠEK, ŽUPAN
OBČINE KOSTANJEVICA NA KRKI
S SODELAVCI

Vabilo

Pihalni orkester Kostanjevica na Krki vabi na tradicionalni božično-novoletni koncert, ki bo v četrtek, 26. decembra 2013, ob 19. uri v telovadnici osnovne šole Jožeta Gorjupa v Kostanjevici na Krki. Člani pihalnega orkestra pripravljajo pester program, ki ga bo še dodatno popestril gost na harmoniki, Toni Sotošek.

Prisrčno povabljeni!

UČNA POT OD SAMOSTANA DO SAMOSTANA

Željo, da bi se prebivalci krajev pod Opatovo goro med seboj povezali in da bi vaška skupnost bolj aktivno zaživela, je vseskozi v sebi nosil nekdanji občinski svetnik Silvo Miklavž. Na najinih občasnih srečanjih so se rojevale ideje, ki sva jih ubesedila, dala na papir in nastal je projekt z delovnim naslovom Učna pot od samostana do samostana. Vanj bodo vključeni prebivalci Zaboršta, Kočarije, Malih in Velikih Vodenic ter Ržišča. Izveden bo v več etapah, od pohodniške poti do postavitve apnenice, oglenice in sušilnice sadja do zadnje faze, kjer bomo organizirali dneve oglarstva in žganja apna. Učna pot, ki jo bomo prehodili, bo vodila od nekdanjega cistercijskega samostana, danes Galerije Božidar Jakac, v Kostanjevici

čez Ržišče od tu dalje pa skozi občino Šentjernej, kjer se bo zaključila pri kartuzijanskem samostanu Pleterje. S parkirišča pred Galerijo Božidar Jakac, kjer bo izhodišče, se bomo odpravili proti Vodenicam, kjer nas bo po približno 500 metrih kašipot usmeril na desno proti domačiji Kuhar v Zaborštu. V njeni bližini je pod najdebelejšim belim gabrom v Sloveniji studenec Kotink, kjer naj bi se sestajala Kodranova Katrica iz Kodranije (Kočarije) in kloštrski žolnir (inženir Josef Ressel), toda le v literarnem delu Kloštrski Žolnir avtorja Josipa Jurčiča. Od tod se bomo po gozdni stezi podali proti Malim Vodenicam in podružnični cerkvi Marije Tolažnice žalostnih. Cerkev, ki naj bi jo pozidali cistercijani iz kostanjeviškega samostana, je do začetka 1. svetovne vojne slovela kot Marijina božja pot. Od nje je prelep pogled na bližnje poslopje nekdanjega samostana, mesto Kostanjevica na Krki, do posavskega pobratima Kuma ter proti visokim Kamniškim Alpam. Do naslednje točke nas bo pot vodila skozi vas mimo Pencatove kapelice in Jenškovčeve domačije do vaške gmajne. Na gozdni jasi se bomo ustavili pred nekakšnim muzejem na prostem, kjer bodo na ogled apnenica, oglenica in sušilnica sadja. Omenjeni objekti so spomin na dejavnosti, ki so bile v krajih pod Opatovo goro žive še po drugi svetovni vojni. Do naslednje postaje, cerkve

svete Marije Magdalene na Ržišču, se bomo sprehodili mimo vaške kapelice in spomenika štirih padlih partizanov na Velikih Vodenicah. Cerkev s svojimi romanskimi stavbnimi elementi je po vsej verjetnosti najstarejša podružnica v fari in naj bi izhajala iz 13. stoletja. Tudi od tod je čudovit razgled po dobršnem delu Dolenjske, vse do Alp. Po dobro uhojeni poti se bomo spustili do lurške kapele v Rakovniku. Ideja o postavitvi skromnega zavetišča Mariji, ki so ga zgradili leta 1913, se je porodila ob petdesetletnici lurških dogodkov v Franciji. Od tod do samostanskega kompleksa kartuzijanskega reda, kjer bo zaključek našega pohoda, bomo potrebovali še slabe pol ure. Pohodniška pot bo opremljena s pjasnjevalnimi tablami, ki bodo nameščene pri najdebelejšem belem gabru v Sloveniji, ob cerkvi Marije tolažnice in vaški gmajni na Malih Vodenicah, pri kapelici v središču Velikih Vodenic, spomeniku padlim partizanom in pri cerkvi Marije Magdalene. Učna pot bo primerna za rekreativce

vseh starostnih stopenj, predvsem pa za ljubitelje neokrnjene narave. Ker bo vodila mimo pomembnih kulturnozgodovinskih spomenikov, bo zanimiva tudi za pohodnike, ki želijo še nekaj več kot le izlet. Ob glavnih postajah bodo nameščene tudi informacijske table, na katerih bo predstavljena zgodovina krajev pod Opatovo goro in dejavnosti, s katerimi so se preživljali ljudje v preteklosti. V drugi fazi bi ponudbo oplemenitili še z dnevi oglarstva in žganja apna, ki bi se odvijali vsako leto v določenih terminih in bi postali tradicionalni. Take prireditve pripomorejo k povezanosti prebivalcev vaške skupnosti in vsem, ki se ukvarjajo s katerokoli komercialno dejavnostjo, omogočajo, da svoje artikule ponudijo gostom. Uspeh za ljudi, ki živijo v takem okolju, bi bil že, če bi kateri od mladih ostal doma na kmetiji. Za ohranjanje kulturne krajine in hribovskih kmetij je namreč pomemben vsak posameznik.

| JANEZ ZAKŠEK

APNENCA GORI, TEREN 13 KOSTANJEVICA NA KRKI 1.8.1956 MALE VODENICE 10, VIKTOR VIDMAR
| FOTO: BORIS OREL, © SLOVENSKI ETNOGRAFSKI MUZEJ

Program prireditev - december 2013

26. 12.	16. tradicionalni pohod na Polom	Osnovna šola Jožeta Gorjupa
26. 12.	Osrednje prireditev ob dnevu samostojnosti in enotnosti in 20. božično novoletni koncert Pihalnega orkestra Kostanjevica na Krki	Osnovna šola Jožeta Gorjupa

Program prireditev - januar 2014

10. 1. ob 18.00	Otvoritev razstave fotografi Plečnikovih krstilnic in čajanka	Osnovna šola Jožeta Gorjupa
10. 1.	Tretji božič in koledovanje	Gostilna Kmečki hram
15. 1.	Pogovor z Zoranom Predinom	Gostilna Kmečki hram
24. 1.	Jadralci	Kostanjeviška knjižnica

Program prireditev - februar 2014

7. 2.	Osrednja občinska prireditev ob slovenskem kulturnem prazniku	Osnovna šola Jožeta Gorjupa
15. 2.	Razstava ob 160 letnici Prforčenja	Lamutov likovni salon
22. 2.	Etnološka degustacija vin	Gostilna Kmečki hram
28. 2. - 5. 3.	Šelmarija 2014	

Več informacij na www.kostanjevica.si